

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI**

**GÜNÜMÜZDE GELENEKSEL SANATLARDA
KULLANILAN ORGANİK MALZEMELERDEN YAPILAN
TAKILAR**

Özlem ÖZER SOYDİNÇ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Naile Rengin OYMAN

ISPARTA, 2018

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANATDALI

Bu tez 21/06/2018 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından Oy Birliği/Oy Çoğunluğu ile Kabul Edilmiştir.

DANIŞMAN

Doç. Naile Rengin OYMAN

İmza:

ÜYE

Doç. Dr. Mehmet ÖZKARTAL

İmza:

ÜYE

Dr. Öğr. Üyesi Gülten KURT

İmza:

(Handwritten signatures in blue ink)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Bu çalışma.....tarafından desteklenmiştir.

Proje No: .....

T. C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları aldığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim (21/06/2018).

Özlem ÖZER SOYDİNÇ

SUNUŞ

‘Günümüzde Geleneksel Sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerden Yapılan Takılar’ adlı bu araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu tezde günümüzde ilgi çeken organik malzemelerin geleneksel sanatlarda kullanılması ve bu kullanılan organik malzemelerden yapılan takıların tanıtılması amaçlanmıştır.

Çalışmalarım sırasında göstermiş olduğu sabrı ve özverisi ile benden bilgi ve deneyimlerini hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım, çok değerli hocam Doç. Naile Rengin OYMAN’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamım boyunca ebedi aleme intikal etmiş olsa da hayatımın her alanında yol gösterici olan babam Cemal ÖZER’e, desteğini hep hissettiğim annem Ayşe ÖZER’e, her anımda yanımda olan sevgili eşim Feridun SOYDİNÇ’e ve tüm aileme teşekkürlerimi sunarım.

Özlem ÖZER SOYDİNÇ

Haziran, 2018

ÖZET

GÜNÜMÜZDE GELENEKSEL SANATLARDA KULLANILAN ORGANİK MALZEMELERDEN YAPILAN TAKILAR

Özlem ÖZER SOYDİNÇ

Süleyman Demirel Üniversitesi,

Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Yüksek Lisans
Tezi

Yıl: 2018, Sayfa: 119

Danışman: Doç. Naile Rengin OYMAN

Bu tezin amacı, insan oğlunun var olduğu tarihten günümüze kadar ortaya çıktığı toplumun kültürünü yansıtan geleneksel sanatlarda kullanılan organik malzemelerden yapılan takıları incelemektir.

Bu çalışma için öncelikle, nicel araştırma yöntemlerine göre, literatür taraması yapılmış, veriler toplanmış, sözlü görüşmeler ve uygulamalar yapılmıştır. Bu anlamda, geleneksel sanatlar, kullanılan organik malzemeler ve takılar ile ilgili genel bilgi verilerek tanıtılmıştır.

Araştırma kapsamında organik malzemelerden yapılan takı örnekleri yapım teknikleriyle tanıtılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Sanatlar, Organik malzeme, Takı.

ABSTRACT

THE JEWELRY MADE FROM ORGANIC MATERIALS IN TRADITIONAL ARTS IN TODAY

Özlem ÖZER SOYDİNÇ

Suleyman Demirel University,

Fine Arts Institute Traditional Turkish Arts Department Main Art Branch Post

Graduate Thesis

Year: 2018, Pages: 119

Supervisor: Assoc. Prof. Naile Rengin OYMAN

The aim of this thesis is to examine the jewelry made from organic materials used in the traditional arts that reflect the cultures of the society from the beginning of human existence till nowadays.

Priorities for this study, based on quantitative research methods, literature search was done, the data was collected, oral interviews and applications were conducted. In this sense, traditional arts are introduced by giving general information about used organic materials and jewelry.

In the scope of the research, samples made from organic materials were introduced by construction techniques.

Key Words: Traditional Arts, Organic material, Jewelry.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

1. GÜNÜMÜZDE GELENEKSEL SANATLAR.....	3
1.1. Geleneksel El Sanatlarının Tanımı ve Tarihçesi	3
1.2. Geleneksel El Sanatlarının Sınıflandırılması.....	4
1.3. Günümüzde Geleneksel Sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerin Tanımı.....	6
1.3.1. Doğal Organik Malzemeler	7
1.3.1.1. Ağaç (Ahşap, Tahta)	7
1.3.1.2. Taş (Değerli-Yarı Değerli Taşlar).....	7
1.3.1.3. Toprak (Seramik).....	8
1.3.1.4. Hayvan Atıkları (Kemik, Boynuz, Diş, Deniz Hayvanları, Deri, Kürk vb.).....	8
1.3.1.5. Metal	8
1.3.2. Yapay Organik Malzemeler.....	9
1.3.2.1. Cam.....	9
1.3.2.2. Hayvansal Lifler	9
1.3.2.2.1. Yün	9
1.3.2.2.2. Kıllar	10
1.3.2.3. Bitkisel Lifler.....	10
1.3.2.3.1. Tohum Lifler.....	10
1.3.2.3.2. Sak Lifleri	11
1.3.2.3.3. Yaprak Lifleri	11
1.3.2.4. El Yapımı Kağıtlar.....	11

II. BÖLÜM

2. TAKININ TANIMI VE TARİHÇESİ.....	14
2.1. Takının Tanımı	14
2.2. Takının Tarihçesi	14
2.3. Takıların Sınıflandırılması	26

2.3.1. Takının Kullanım Alanları.....	26
2.3.2. Takı Yapımında Kullanılan Malzemeler	28
2.3.2.1. Madenler	28
2.3.2.2. Değerli ve Yarı Değerli Taşlar	30
2.3.2.3. Organik Maddeler	43
2.3.2.4. İşlem Görmüş Maddeler	46
2.3.3. Takı Yapımında Kullanılan Teknikler.....	47
2.3.3.1. Yapım Teknikleri.....	47
2.3.3.1.1. Metal Levha	47
2.3.3.1.2. Tel	48
2.3.3.1.3. Döküm Tekniği	48
2.3.3.2. Süsleme Teknikleri	49
2.3.3.2.1. Kabartma Tekniği (Repousse)	49
2.3.3.2.2. Kalıpla Kabartma Tekniği (Stampa).....	49
2.3.3.2.3. Kazıma Tekniği	50
2.3.3.2.4. Niello Tekniği (Savat)	50
2.3.3.2.5. Delik İşi Tekniği (Opus Interrasile – Ajur)	51
2.3.3.2.6. Granülasyon Tekniği (Taneleme – Güverse – Habbeleme)	52
2.3.3.2.7. Metallerin Üzerine Renkli Taşla Süsleme (Taş Kakma)	52
2.3.3.2.8. Emay Tekniği (Mine)	53
2.3.3.2.9. Zincir Örme Teknikleri.....	53
2.3.3.2.10. Filigre Tekniği (Telkari)	54

III. BÖLÜM

3. GÜNÜMÜZDE GELENEKSEL SANATLARDA KULLANILAN ORGANİK MALZEMELERDEN YAPILAN TAKILAR.....	55
3.1. Günümüzde Geleneksel Sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerden Yapılan Takı Örnekleri.....	55
3.2. Günümüzde Geleneksel Sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerden Yapılan Takı Uygulamaları.....	103
SONUÇ.....	110
KAYNAKÇA	115

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1. : El Yapımı Kâğıt Üretim Aşamaları (Soydınç, 2018)	12
Şekil 2. : Çatalhöyük VII.12 nolu evde bulunan yaban domuzu dışından üretilmiş gerdanlık.....	15
Şekil 3. : Eski Tunç Çağı, Altın Bilezik.....	16
Şekil 4. : Hitit mühür yüzük Borowski koleksiyonu.....	17
Şekil 5. : Urartu, altın düğme	17
Şekil 6. : Frig, Fibula	18
Şekil 7. : Pers, Kolye.....	19
Şekil 8. : Helenistik Dönem Taç	20
Şekil 9. : Helenistik Dönem Bilezik.....	20
Şekil 10. : Roma Dönemi Kolye	21
Şekil 11. : Bizans Kolye.....	22
Şekil 12. : Selçuklu altın ve zümrüt taş bilezik.....	23
Şekil 13. : Kemer Tokası.....	24
Şekil 14. : Gümüş Tepelik.....	25
Şekil 15. : İşlem Görmemiş Altın	28
Şekil 16. : İşlem Görmemiş Gümüş	29
Şekil 17. : İşlem Görmemiş Bakır.....	29
Şekil 18. : İşlem Görmemiş Platin	30
Şekil 19. : Elmas	30
Şekil 20. : Safir.....	31
Şekil 21. : Yakut.....	31
Şekil 22. : Zümrüt	32
Şekil 23. : Akuamarin	32
Şekil 24. : Kristal Kuvars	33
Şekil 25. : Amatist.....	33

Şekil 26. : Ay Taşı.....	34
Şekil 27. : Hematit	34
Şekil 28. : Granat.....	35
Şekil 29. : Yeşim.....	35
Şekil 30. : Jasper	36
Şekil 31. : Lapis Lazuli	36
Şekil 32. : Kaplan Gözü	37
Şekil 33. : Malakit.....	37
Şekil 34. : Obsidyen	38
Şekil 35. : Firuze	38
Şekil 36. : Oniks.....	39
Şekil 37. : Sitrin	39
Şekil 38. : Akik	40
Şekil 39. : Kalseduan.....	41
Şekil 40. : Topaz	41
Şekil 41. : Turmalin	42
Şekil 42. : Opal.....	43
Şekil 43. : Kartal Pençesi	43
Şekil 44. : Fildişi ve Fildişinden Yapılmış Aksesuarlar.....	44
Şekil 45. : Kehribar	44
Şekil 46. : İstiridye Kabuğu İçinde İnci Tanesi.....	45
Şekil 47. : Mercan Taşı	45
Şekil 48. : Kum, Kireç Taşı ve Soda Karışımının 1560 Dereceye Kadar Isıtılarak Akışkan Hale Getirilmiş Madde.....	46
Şekil 49. : Pişmiş Toprak Çömleri	46
Şekil 50. : Kabartma Tekniği İle Yapılmış Bileklik	49
Şekil 51. : İntaglio Yüzük	50
Şekil 52. : Gümüş Üzeri Savat İşçilikli Kolye Ucu	50

Şekil 53. : Ajur Tekniği Örnekleri	51
Şekil 54. : Granülasyon Tekniği İle Yapılmış Altın Küpe.....	52
Şekil 55. : Taş Kakma Yüzük	52
Şekil 56. : Emay Tekniği İle Yapılmış Küpe	53
Şekil 57. : Telkari Yaka İğneleri	54
Şekil 58. : Venge Ağacı Şeffaf Kırmızı Çiçekli Yüzük.....	55
Şekil 59. : Ahşap Reçine Küpe	56
Şekil 60. : Ahşap Papyon	57
Şekil 61. : İkili Kız Kolye	58
Şekil 62. : Radevic İsimli Ahşap Kolye	59
Şekil 63. : Şahmeran Göz İsimli Kolye.....	60
Şekil 64. : 16.10 İstanbul Semt Koleksiyonu Zultanit Yüzük	61
Şekil 65. : Aragonit Kolye	62
Şekil 66. : Akuamarin Kolye.....	63
Şekil 67. : Kadim İsimli Topuz Küpe	64
Şekil 68. : Doğal Taş Kolye	65
Şekil 69. : Doğal İnci Kolye.....	66
Şekil 70. : Gökteki Kale İsimli Kolye	67
Şekil 71. : Mystify İsimli Seramik Yüzük	68
Şekil 72. : Terracotta Boncuk Kolye.....	69
Şekil 73. : Deri Kanat Kolye	70
Şekil 74. : Deri Kolye.....	71
Şekil 75. : Kelebek İsimli Deri Saç Tokası	72
Şekil 76. : Deri Bileklik	73
Şekil 77. : Deniz Kabuğu Kolye	74
Şekil 78. : Yılan Kemiği Kolye.....	75
Şekil 79. : Kurt Dişi Kolye.....	76
Şekil 80. : Kuğu Tüyü Altın Kolye	77

Şekil 81. : Gipür Gümüş Bileklik.....	78
Şekil 82. : Bakır Özel Tasarım Kolye	79
Şekil 83. : Klasik Model Trabzon Hasır Takım	80
Şekil 84. : Trabzon El Örmesi Gümüş Kazaziye Kolye.....	81
Şekil 85. : Bakır Mevlana Kolye.....	82
Şekil 86. : Nazar Boncuğu Cam Kolye	83
Şekil 87. : El Yapımı Cam Kolye.....	84
Şekil 88. : "Damla" İsimli Yaşayan Küpe.....	85
Şekil 89. : Cam Kolye	86
Şekil 90. : Cam Kolye	87
Şekil 91. : Keçe Bileklik	88
Şekil 92. : İpek Küpe.....	89
Şekil 93. : Yapraklı Keçe Kolye	90
Şekil 94. : Elişi Kaftan Kolye	91
Şekil 95. : Elişi Kolye	92
Şekil 96. : İğne Oyası Saç Tokası	93
Şekil 97. : Dokuma Kolye.....	94
Şekil 98. : Dokuma Kolye.....	95
Şekil 99. : Kumaş Üzeri Boyama Kolye	96
Şekil 100. : Kutnu Bileklik	97
Şekil 101. : Keten Kolye	98
Şekil 102. : Kumaş Kolye	99
Şekil 103. : 'L'identite de la France' – Available Kitabından Yüzük	100
Şekil 104. : Poems By The Way Kitabından Küpe.....	101
Şekil 105. : Kağıt Hamurundan Kolye	102
Şekil 106. : Halhal.....	103
Şekil 107. : Kiraz Dalı Kolye.....	104
Şekil 108. : Hematit Kolye.....	105

Şekil 109. : Deniz Kabuğu Yüzük	106
Şekil 110. : Mizah Dergi Kolye	107
Şekil 111. : El Yapımı Kâğıt Kolye	108
Şekil 112. : El Yapımı Kâğıt Ebru Kolye	109

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa No
Çizelge 1. : Takıların Sınıflandırılması (Soydinç, 2018).....	26
Çizelge 2. : Geleneksel sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerin Yapım Tekniklerine Göre Değerlendirilmesi.....	114
Çizelge 3. : Geleneksel sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerin Kullanım Alanlarına Göre Değerlendirilmesi	114

KISALTMALAR DİZİNİ

Bkz.....	Bakınız
v.b.....	ve benzeri
TDK.....	Türk Dil Kurumu
M.Ö.....	Milattan Önce
M.S.....	Milattan Sonra
yy.....	yüz yıl
cm.....	santimetre
gr.....	gram
R.....	çap

GİRİŞ

Geleneksel el sanatları, yüzyıllardır büyük bir çeşitlilik içinde toplumların duygularını ve sanatsal beğenilerini aktarma aracı olmuştur. El sanatları genelde teknolojinin olanaklarını kullanmadan yapılan toplumun kültürünü taşıyan özelliklerde üretime yönelik çalışmalardır (Arıkan, 2009: 1).

Takı, malzemesine değişik teknikler uygulanarak elde edilen süslenme, güzellik ve kullanım eşyası olarak tanımlanabilir. Takılar özellikle kadınların süslenme, dikkat çekme beğenilme isteklerini karşılayabilmek için üretilmiştir. Günümüzde olduğu gibi eski devirlerde de takı yapımı başlı başına bir el sanatı dalı olmuştur (Karpuz, 1991:970).

Günümüzde gelişen takı sanatında, sadece değerli maden ve taşlar değil doğada kendiliğinden oluşmuş organik nesnelere de kullanılmaya başlanmıştır. Yüzyıllar boyunca ve kültürden kültüre aktarılan, nadir ve güzel olarak kabul edilen organik malzemeler, deniz kabukları, kemikler, değerli ve yarı değerli taşlar, hayvan atıkları, ahşap, değerli madenler, inci, mercan, vb. gibi malzemelerdir.

Bu araştırma, günümüzde tekrar popüler hale gelen organik malzemelerden yapılan takıların incelenip, örnek olması amaçlanarak hazırlanmıştır. Günümüzde çok çeşitli doğal malzemelerden takılar yapılmaktadır. Bu çalışma doğal malzeme olarak geleneksel sanatlarda kullanılan; ağaç, taş, toprak, hayvan atıkları, metal, cam, hayvansal lifler, bitkisel lifler ve el yapımı kağıtlar, teknik olarak ise; el işçiliği ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada geleneksel el sanatları ve takı, takının tarihsel süreci, yapım teknikleri ile hem takı sanatında hem de geleneksel sanatlarda kullanılan organik malzemelerin araştırılıp, takılarda nasıl kullanıldığı üzerinde durulmuştur. Bu araştırma kapsamında materyal ve metot olarak çalışmanın literatür kısmının oluşturulması için Isparta'da bulunan kütüphanelerden kaynaklar, ulusal tez merkezinden ulaşılabilen yüksek lisans ve doktora tezleri, veri tabanlarından ulaşılabilen bildiriler, ilgili kurum ve kuruluşlara ait yayımlanan alanla ilgili dokümanlar incelenmiştir. Sözlü görüşmeler sırasında elde edilen bilgiler not tutularak kayıt altına alınmıştır. Takı sanatıyla uğraşan bireylerin verdiği bilgiler doğrultusunda ve araştırmalar sonucunda bulunan organik malzemelerden yapılan

takı tasarımları incelenerek 55 adet örneğin fotoğrafları araştırma amaçları doğrultusunda belgelenmiştir. Elde edilen bilgiler görsel öğelerle desteklenmiştir.

I. BÖLÜM

1. GÜNÜMÜZDE GELENEKSEL SANATLAR

Üstün teknikleri ile beraber, özgün desen ve üslupları ile tüm dünyada önemli bir yere sahip olan geleneksel sanatlar, yüzyıllardan beri farklı bölge ve kültürlerin birikimiyle olgunlaşarak günümüze kadar gelmiştir.

Günümüz geleneksel sanatları deyince önümüze en çok el sanatları çıkmaktadır. Bu bölümde geleneksel el sanatlarını tanıyacağız.

1.1. Geleneksel El Sanatlarının Tanımı ve Tarihçesi

El sanatları insanoğlu var olduğundan beri tabiat şartlarına bağlı olarak ortaya çıkmıştır. İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak, örtünmek ve korunmak amacı ile ilk örneklerini vermiştir. Daha sonra gelişerek çevre şartlarına göre değişimler gösteren el sanatları, ortaya çıktığı toplumun duygularını ve sanatsal beğenilerini ve kültürel özelliklerini yansıtır hale gelerek “geleneksel” vasfını kazanmıştır (Karagöz, 2007:12).

İnsanoğlunun var olduğu tarihten günümüze kadar uygarlıklar geleneksel el sanatlarıyla iç içe olmuştur.

Geleneksel el sanatları, yüzyıllardır büyük bir çeşitlilik içinde toplumların duygularını ve sanatsal beğenilerini aktarma aracı olmuştur. Üretildikleri dönemin değer yargıları, toplumdaki politik eğilimleri, ekonomik durum, din, kişilerarası örgütlenme ve ilişkiler, kişilerin davranış ve tutumları, teknik araç-gereç, beceri, estetik bakış açısı, dünya görüşü, tasarım ürünlerine verilen biçim gibi etkenler el sanatlarının oluşumunu etkilemiştir (Kahveci, 1998:387).

İnsanlık tarihine bakıldığında, insan yaşamını kolaylaştıran günlük kullanım araç gereçleri, öncelikle doğada bulunan doğal maddelerin el emeği ile üretimiyle insan yaşamına sokulmuştur. Toplumun gelişmesiyle bu araç ve gereçler, günlük kullanım, törensel ve geleneksel amaçlar için üretilmeye başlanmış ve endüstri devrimi ile bu araç ve gereçlerin yapımında makinalar kullanılmaya başlanmıştır. Endüstri devriminden önce dönemin sanayisini oluşturan el sanatı ürünlerdi. El sanatı ürünlerinin değerlendirilmesinde Anadolu'daki eski uygarlıklar olan, Hitit, Urartu, Frig, Lidya, Roma, Bizans ve Türklerin Anadolu'ya gelmesiyle kurulan Selçuklu,

Beylikler, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi Türk sanatları dikkate alınmalıdır (Öztürk, 1998:1).

El sanatlarının genel özellikleri içinde şu olgular yer alır:

1. El sanatları bireysel bilgi ve beceriye dayanır.
2. Bu bilgi ve beceri ustadan çırağa iletilir.
3. Bilgi iletimi ve üretim süreklidir. Böylece geleneksel özellik taşır.
4. Kırsal üretimlerde hammadde yöreseldir.
5. Üretim bireyseldir ya da küçük işletmelerde gerçekleştirilir.
6. Ürünler o toplumun üretim ve yaşayış biçimiyle ekonomik düzeyinin aynasıdır (Sümerkan, 1998:13).

El sanatları bir milletin kültürel kişiliğinin en canlı belgeleridir (Alparslan, 2003:2).

1.2. Geleneksel El Sanatlarının Sınıflandırılması

El sanatlarının anlaşılır bir biçimde sınıflandırılması için üretim teknikleri, ürün türleri, kullanım alanları gibi birçok konu akla gelmektedir. Ancak bu konulardan örneğin ürün türünden yola çıkılarak yapılacak bir sınıflandırmada, halı, kilim, oya, işleme gibi birçok el sanatı türü hatta halı konusunda sergi halısı, halı heybe, torba, yastık, divan halısı, halı seccade gibi alt dalları sıralamak gerekecektir. Buda el sanatlarının ortak özelliklerinden çok ürün türünü önemli kılacaktır (Öztürk, 1998:75). Bu karışıklığı gidermek için hepsinin ortak bir noktasının bulunması ve buna göre sınıflandırma yapılması gerekir. Bu sınıflandırma yapım tekniklerine ve yapımında kullanılan hammaddeye göre yapılabilir. Ancak kaynaklarda genellikle hammaddesine göre sınıflandırma yapılmıştır.

Arlı'ya göre el sanatları kullanıldıkları hammaddeye göre yedi ana grup olarak sınıflandırılabilir (Arlı, 1990:17).

Hammaddelerine göre geleneksel el sanatları;

1. Hammaddesi hayvansal ve bitkisel lif olan el sanatları:
  - Hayvansal lifler (yün, tiftik, deve yünü, keçi lifleri, ipek vb.)

Halicilik (taban halıları, duvar halıları, yastık halıları vb.)

Kilim ve benzeri yaygı dokumaları (heybe, yastık, çuval vb.)

Örgü işleri (başlık, hırka, yelek, patik vb.)

Mekikli dokumacılık (bezler, kumaşlar, çuvallar vb.)

Keçecilik (kepenekler, yaygılar, eğer keçeleri vb.)

Oya işleri, işlemler.

- Bitkisel lifler (pamuk, keten, kenevir, jüt vb.)

Dantel örme

Mekikli dokumacılık (bezler, kumaşlar, heybeler, torbalar vb.)

Bükümlü malzeme yapımı (ip, urgan, halat vb.)

Yazmacılık (baş örtüsü, mendil, bohça vb.)

2. Hammaddesi ağaç, ahşap olan el sanatları:

- Mimaride kullanılanlar: Ahşap, tahta vb.
- Tarım araçları: Döven, tırmık, kağrı, yaba vb.
- Ev-mutfak araçları: Kaşık, tabak, yayık, Kova vb.
- Kullanım eşyaları: Baston, ağızlık, takunya, biblo, vazo, sandık, beşik vb.
- Müzik aletleri: Kabak kemane, bağlama ailesi, davul, zurna vb.
- Semer, palan, eğer.

3. Hammaddesi taş olan el sanatları:

- Tarım ve günlük yaşamda kullanılanlar: Değirmen taşları, yalak, dibek
- Mimari de kullanılanlar: Mezar taşları, çeşme vb.
- Süs taşları: Takı, tespih, bilezik vb. (oltu taşı, lüle taşı, onix vb.)
- Mermer işçiliği: Mimari süsleme, mezar taşları vb.

4. Hammaddesi toprak olan el sanatları:

- Günlük yaşamda kullanılanlar: Seramik, çini, çanak-çömlek vb.

- Mimaride kullanılanlar: Kerpiç, tuğla vb.
- 5. Hammaddesi maden olan el sanatları:
  - Altın, gümüş işçiliği: (telkâri, savat, kazazlık, hasır örücülüğü vb.)
  - Bakır, pirinç işçiliği: (dövme, kazıma, kakma vb.)
  - Demir işçiliği (soğuk-sıcak)
  - Cam işçiliği: Beykoz işi (vazo, bardak, sūrahi, lamba vb.), Nazar boncukları, göz boncukları
- 6. Hammaddesi deri ve hayvan atıkları olan el sanatları:
  - Kemik, boynuz, sedef: Bıçak, tarak, tespih, kutu vb.
  - Giyim ve giyim aksesuarları-saraç işçiliği, Kundura, çarık, çizme, çanta, kese, eldiven,
  - Gölge oyunu tipleri vb.
  - Müzik aletleri: Davul, kemane, bağlama ailesi vb.
  - Tarım ve mutfak araçları: Kalbur, yayık, tulum vb.
  - Deniz hayvanı atıkları: Takı yapımı, aksesuar yapımı, biblo yapımı vb.
- 7. Hammaddesi ince dallar-saplar ve ağaç şeritleri olan el sanatları:
  - Sepet örücülüğü
  - Günlük kullanım eşyası ve aksesuar yapımı
  - Mobilya yapımı (sandalye, koltuk, sehpa vb.).

1.3. Günümüzde Geleneksel Sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerin Tanımı

Tarih boyunca insanoğlu tarafından geliştirilerek günümüze kadar gelen geleneksel sanatlarda, öncelikle doğada bulunan organik malzemeler kullanılmaktaydı. Günümüzde geleneksel sanatlarda kullanılan bu organik malzemeler, doğal organik malzemeler ve yapay organik malzemeler olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

1.3.1. Doğal Organik Malzemeler

Doğal organik malzemelerin ana kaynağı canlılar ve canlıların binlerce yıl içinde değişikliğe uğramış formlarıdır. Ağaç, taş, toprak, hayvan atıkları ve metaller doğal organik malzeme grubuna girerler.

1.3.1.1. Ağaç (Ahşap, Tahta)

İnsanların tarih sahnesinde yer almasından beri en eski yapı malzemesi ahşaptır. Ahşap, dayanaklılığı dokusu ve işlevselliği sayesinde yaşamın her alanında insanların tercihi olmuştur. Ahşap kullanımının ihtiyaç kavramı ile birlikte zanaata dönüşmesi de zaman içerisinde estetik anlayışın gelişmesi ile ortaya çıkmıştır (www.mertatasarim.com.tr, [06.08.2015]). Tarihten günümüze kadar ulaşan kültür ürünleri arasında yer alan ağaç işçiliğinin geleneksel sanatlarımız arasında ki önemi çok büyük bir yer kaplamaktadır. Ahşap işlemeciliğinin tarih içinde uygulama alanları çok çeşitlidir. Ahşap önemli bir mimari eleman olduğu gibi, gündelik hayatın da pek çok yerinde varlığını hissettirir. Hem Dini hem sivil mimaride hem de kullanım eşyalarının yapımında ağaç işçiliği önemli bir yer tutmaktadır. Çam, ıhlamur, ceviz, elma, armut, gürgen meşe, kestane, dişbudak ağaçlarının yaygın kullanımının yanı sıra; abanoz, gül, sedir, kiraz, zeytin, şimşir, erik, pelesenk gibi ağaçlar çok değerli olduklarından sayılı eşyaların yapımında kullanılmıştır (Yaşayan El Sanatları, 2014:26). Ağaç malzeme; ahşap işçiliği-oymacılığı dışında, baston asa, müzik aletleri yapım, semercilik, kaşıkçılık, tarım ve mutfak araçları yapımı gibi birçok alanda kullanılmıştır (Tahta ve Ağaç İşçiliği, 2009, XIV).

1.3.1.2. Taş (Değerli-Yarı Değerli Taşlar)

Taşlar (kayaçlar), bir veya birkaç mineralin bir araya gelmesiyle oluşan mineral topluluklarıdır (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, 2013:3). Taşlar biçimlendirilerek oluşturulan eserler, tarihe ışık tutan geçmişten geleceğe uzanan sağlam köprülerdir. Geleneksel kültürümüzde taş, hep ön planda yer almıştır. Binaların temel taşından başlamak üzere akla gelen her yerde önemli bir işlevle karşımıza çıkmıştır (Sözer, 2007:12). Taş işçiliğinin mimari dışında en çok kullanım alanı mezar taşlarıdır. Hammaddesi taş olan el sanatı ürünlerinin yapımında kullanılan taşlar, kullanım alanlarına, yapım tekniklerine göre;

Taş İşçiliği, Mermer İşçiliği, Süs Taşları İşçiliği, Lüle Taşı İşçiliği, Oltu Taşı İşçiliği şeklinde sınıflandırılabilir.

1.3.1.3. Toprak (Seramik)

Toprak, endogen granit kayaların doğanın aşındırmasıyla ufalanması sonucu meydana gelmektedir. Toprağın her türü seramik için uygun değildir. Kullanıma elverişli toprak ise kildir. Kil, dünyanın ana maddesidir. Killerin plastik özellikleri nedeni ile şekillendirme imkânlarına sahip bulunmaları ve şekillerini pişirme sureti ile koruyabilmeleri esasına dayanan seramik endüstrisi dünyanın en eski endüstrilerinden sayılmaktadır. Seramik hammaddesi kil olup elde, kalıpta veya tornada biçimlendirilmiş, fırınlanmış her tür eşyanın genel adıdır. Seramiğin tarihçesi insanların ateşi bulmaları ile başlamaktadır. Suyu taşımak, muhafaza edebilmek için kaplar yapma zorunluluğundan seramik doğmuştur. Yüzyıllar boyunca, kap kakak yapımında kullanılmış gerek eski çağlarda gerekse günümüzde yapı tuğlası üretiminde yararlanılan bir gereç olmuştur. Toprak malzeme kerpiç yapımı, çanak-çömlek yapımı ve çinilerde kullanılmıştır (Hammaddesi Toprak Olan El Sanatları, 2010, XI).

1.3.1.4. Hayvan Atıkları (Kemik, Boynuz, Diş, Deniz Hayvanları, Deri, Kürk vb.)

Hayvanlardan elde edilen deri, kürk, boynuz, kemik gibi maddelerden yararlanarak yapılan el sanatlarını kullanılan malzeme, kullanım alanı vb. göz önüne alarak sınıflandırmak mümkündür (Hammaddesi Deri Olan Geleneksel Sanatlarımız, 2011, VIII). Bu alandaki geleneksel sanatlarımızı; yemenicilik, çarık, saraçlık, gölge oyunu tipleri, kemik ve boynuzdan yapılan el sanatları, aksesuar işleri olarak sınıflandırırken; hayvancılık koşum takımları, müzik araçları, giyim eşyaları, günlük kullanım eşyaları, çiftçilik, tarım araçları, süs eşyaları, mobilya ve aksesuar gibi pek çok alt guruba da ayırabiliriz (Kaybolmaya Yüz Tutmuş Meslekler Listesi, 2018).

1.3.1.5. Metal

Altın, gümüş, bakır, demir gibi madenlerdir. Hammaddesi metal olan geleneksel sanatları, kullanılan madene, kullanım alanına, tekniklerine gibi sınıflandırmak mümkündür. Metal malzeme; demircilik, bakırcılık, altın-gümüş, işleri, telkâri, bakırcılık ve savat işleri dışında kapı, pencereler ve kulpları, marangoz

araçları, çeşitli ev eşyaları, tarım ve savaş araçları, altın ve gümüşten yapılan süs ve dekoratif eşya yapımını yanında saymadığımız birçok alanda da el sanatları ürünlerinde metal kullanılır (Geleneksel El Sanatlarımız, Metal İşçiliği, 2009, XX).

1.3.2. Yapay Organik Malzemeler

Yapay organik malzemelerin ana kaynağı doğadaki mineraller ve cevherlerdir. Cam, hayvansal lifler, bitkisel lifler ve el yapımı kağıtlar yapay organik malzeme grubuna girerler.

1.3.2.1. Cam

Silisli kumun soda ya da potas katılarak yüksek ısıda eritilmesiyle elde edilen, sert, saydam ve kırılğan yapıya sahip bir malzemedir (Harden, 1987:136). Cam işleri geleneksel el sanatları içinde en ince işçilik alanlarından birisidir. Bu el sanatı içinde çeşitli ev eşyalarının yapımından pencere camlarına ve vitraylara kadar geniş bir sahada incelikli ürünler verilmiştir. Cam malzeme ile yapılan Çeşm-i bülbül, Beykoz işi bu dönemden günümüze ulaşabilen tekniklerdir. Gazyağı lambaları, lale vazoları, gülsuyu şişeleri, fincan kaseleri, şekerdanlıklar, vitray panoları, karatlar, kadehler vb. diğer mutfak gereçleri bu teknikler kullanılarak üretilmiştir (Küçükerman, 1985:21).

1.3.2.2. Hayvansal Lifler

Hayvansal lifleri (kimyasal yapılarına, elde ediliş şekillerine, lif uzunluğuna göre) özelliklerine göre gruplamak mümkündür.

Kimyasal Yapılarına Göre; Keratin yapısında olan lifler (koyun yünü, tiftik, deve yünü vb.); Fibroin yapısında olan lifler (ipek böceği ipeği).

Hayvandan elde ediliş şekillerine göre; Örtü lifleri (Koyun yünü, tiftik, deve yünü, tavşan yünü vb.); Salgı lifleri, ipek böceği ipeği.

Lif Uzunluğuna göre; Stapel Lifleri; koyun yünü, diğer hayvan yünleri, rejenere yünler (kazein), kimyasal lifler (protein lifleri); Filament Lifleri (ipek böceği ipeği, artıklar) (www.gorselsanatlar.org, [21.07.2017]).

1.3.2.2.1. Yün

Tekstil alanında kullanılan, oldukça fazla kıvrımlı, ince bükülebilir, uzun olmaları nedeniyle hayvansal liflerin en önemlisidir. Sadece koyunun yünü, genel bir

kavram olan yün kelimesiyle belirtilmektedir. Koyunun deri örtüsü olan yün, kırkım yoluyla elde edilmekte, eğrilip, bükülmek suretiyle iplik haline getirilmektedir.

Yün lifleri önce keçeleştirilerek kullanılmış daha sonraları ip haline getirilerek dokuma olarak kullanılmıştır. Tekstil alanında ilk kez kullanılan bu liflerden daha çok halı, kilim, battaniye gibi kaba dokumaların üretilmesinde kullanılmaktadır. Diğer hayvanların lifleri hayvanın ismi ile (tavşan yünü, deve yünü, lama yünü, alpaka yünü vb.) birlikte anılmaktadır. Alpaka, lama, deve, kaşmir keçisi, Ankara keçisi, Ankara tavşanı gibi hayvanların liflerinden ise tekstil alanında yararlanılmaktadır (Hyde,1988,557).

1.3.2.2.2. Kıllar

Bunlar genellikle keçi, at, sığır, domuz gibi hayvanlardan elde edilen oldukça sert yapıda düz, kıvrımsız kalın liflerdir. Eğrilmeleri oldukça zor olan bu liflerden genellikle çok kaba dokumaların üretimi ile fırça yapımında kullanılmaktadır. Özellikle eski erkek giysilerinin süslenmesinde kaytan yapımında (at kılı- kılçar) görülmektedir (www.gorselsanatlar.org, [21.07.2017]).

1.3.2.3. Bitkisel Lifler

Bitkilerin tohumlarından, saplarından, yapraklarından veya meyvelerinden elde edilen liflerdir. Bitkisel lifler, buldukları bitki organlarına göre; Tohum Lifleri (pamuk- asclepias), Sak Lifleri (Keten- kenevir- jüt), Yaprak Lifleri (sisal- abaca), Meyve Lifler (Hindistan Cevizi lifi, Lif Kabağı) olarak sınıflandırılabilir (Ergür, 2004:21).

Bitkisel lifler; hasır dokuma, sepet örücülüğü, nazarlık yapımında kullanılır

1.3.2.3.1. Tohum Lifler

Pamuk; İyi boya tuttuğu, desen basılabilir özelliği, nem tutabilme yeteneğinin yüksekliği, yıkama, kaynatmadan zarar görmemesi nedeniyle tekstil alanında tercih edilmektedir. İç giyim için ideal olan bu dokuma, dekoratif ve estetik dış giyimlik kumaşlar, yatak yorgan örtüleri, çarşaf, masa örtüleri, havlu üretiminde kullanılmaktadır (www.gorselsanatlar.org, [21.07.2017]).

1.3.2.3.2. Sak Lifleri

Bu grupta bulunan lifler, keten, kenevir, jüt, rami'dir (Ergür, 2004:215).

Keten: Keten lifleri kalitesine göre kaba ya da ince dokumaların yapımında kullanılmaktadır. Yatak örtüsü, masa örtüsü, iç, dış giysi, dekoratif örtüler, çadır bezi, sırt çantası, ekmek torbası, yelken bezi gibi ürünler yapılmaktadır. Teknik zorluklar nedeniyle çözümlü ipliği pamuk atkı ipliği keten olarak da dokunabilmektedir (Başer, 1992:47).

Kenevir: Diğer sak liflerinde olduğu gibi kenevir liflerinin elastikiyeti, esnekliği azdır. Kimyasal yapı bakımından ketene benzemektedir. Liftten; yelken bezi, çadır bezi, halılarda çözümlü ipi, dikiş ipliği, bağlama ipleri, yangın musluğu hortumu gibi ürünlerin yapımında kullanılmaktadır (Başer, 1992:53).

Jüt: Pamuktan sonra dünyada en fazla üretilen bitkisel liftir. Esneklik özelliği oldukça azdır. Dünyada üretilen jütün büyük bir kısmı çuval, örtü kumaşları, ip ve sicim yapımında kullanılmaktadır (Başer, 1992:54).

1.3.2.3.3. Yaprak Lifleri

Yaprak lifleri sert tutumlu, kaba liflerdir. Bu nedenle bu liflerin eğilip bükülmeleri oldukça zordur (<http://zelve.com.tr>, [21.07.2017]).

1.3.2.4. El Yapımı Kağıtlar

Kâğıt ihtiyacı medeniyetle birlikte doğmuştur (Barutçugil, 2011:454). Kâğıt günümüz modern dünyasının dahi olmazsa olmazlarından birisi olmaya devam eden ve insanlık tarihinin belki de en önemli buluşlarından birisi sayılabilecek bir gereçtir. Kâğıt, hayata, hadiseler ve kendisine yüklenen insana dair her ne değer varsa onu büyük bir incelik ve zarafetle taşır (Dere, 2017, 150).

Kâğıt kelime anlamı olarak “Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak” (TDK, Genel Türkçe Sözlük) diye tarif edilir. İnsanlığın yazı yazmak için kullandığı ilk malzemenin kilden tabletler olduğu yönünde genel bir kanaat vardır (Dere, 2017, 150). Kâğıttan önce hayvan derisi, ağaç ve taş parçacıkları, kil tabletler, kumaş ve benzeri maddelerin yüzeylerine yazı yazıldığı bilinmektedir.

Ancak bu maddelerin yeterince kullanışlı olmaması insanı daha kullanışlı bir madde arayışına yöneltmiştir.

Kâğıdın yaklaşık olarak 2000 yıllık bir tarihi bulunmaktadır. Kâğıdın icat tarihini iki asır geriye götürenler olsa da genel kanaat Milattan Sonra 105'te Çin'de Ts'ai Lun'un icat ettiği yönündedir (Dere, 2017, 150). Ts'ai Lun hazırlamış olduğu özel bir karışım sayesinde ilk kâğıdı ortaya çıkarmıştır. Ts'ai Lun kâğıdı oluştururken dut ağacı kabuğu, kenevir, bazı kumaş parçalarını su ile ezmiş karıştırmış ve en sonunda da lapa benzeri bir karışım elde etmiştir. Daha sonra bu lapa benzeri olan karışımı olabildiğince güçlü bir şekilde preslemiştir. Pres sayesinde ise karışımın içerisindeki tüm suyu çıkartmıştır (Bkz. Şekil 1.). Preslenme sonrası ince bir tabaka haline gelmiş olan maddeyi güneşte bekleterek iyice kurutmuş ve kâğıdı ortaya çıkarmış yani kâğıdı icat etmiştir. Kâğıdın icadı ardından birçok yeniliklere ve gelişmelere yol açmıştır. Kâğıt yokken de yazı kullanılmaktaydı ancak artık kâğıdın icadı ile birlikte yazı çok daha rahat kullanılmaya başlanmış ve matbaanın icadına kadarda yazının gelişimi kâğıt sayesinde ilerlemiş ve insanlığın gelişimi için çok önemli bir gereç olmuştur (www.nkfu.com, [14.07.2017]).

Şekil 1. : El Yapımı Kâğıt Üretim Aşamaları (Özer Soyduç, 2018)

Dünyada Avrupa'yla beraber ikinci en önemli merkez Hindistan, Nepal, Bangladeş, Bhutan bölgesidir. Bu bölgede hand-made (el yapımı) kâğıt imali büyük bir sektör olup bölge insanı için de önemli bir geçim kaynağıdır. El yapımı kağıtların dünyada başlıca Hindistan, Nepal, Himalayalar, Bangladeş, Bhutan, Tayvan, Kore ve Japonya merkezli olarak üretimleri yapılmakta olan el yapımı kağıtlarda jüt, pamuk, keten, muz, pirinç, papirüs gibi lifli bitkilerin yanında pek çok ağaçtan da istifade edilmektedir. Muz gövdesi atığının, çok iyi bir selüloz kaynağı olduğu için, kâğıt yapımında umut vadeden maddelerden biri olduğu bulunmuştur. Muz kâğıtları, muz üretiminde dünyada birinci durumdaki Hindistan'da ve az da olsa Afrika'nın tropikal bölgelerinde imal edilmektedir (Dere, 2017, 151).

El yapımı kâğıtların bir diğer merkezi de Uzak Doğu'dur. Uzak Doğu'da özellikle Japonya'da günlük hayatın akışında önemli bir yere sahip olan kâğıt, o bölgede daha çok çeltik liflerinden elde edilmekte ve "pirinç kâğıdı" olarak bilinmektedir. Uzak Doğu'da sumi ressamı tarafından da kullanılmakta olan pirinç kâğıdı hoş dokusu, tabii renkleri, ince olması, ışık geçirgenliğine sahip olması nedeniyle sanatın diğer dallarında ve "craft" ürünler üretiminde sıkça kullanılmaktadır. Ancak geleneksel sanatlarımızda zayıf dokusu sebebiyle pek tercih edilmezler (Dere, 2017, 153).

El yapımı kağıtlar özellikle Türk-İslam sanatlarının tüm alanlarında kullanılmakta ve sanatkarların yaratma kabiliyetlerine katkıda bulunmaktadır. Sanatta malzemenin kalitesi inşa edilecek olan eserin kalitesini doğrudan etkiler. Bu sebeple sanatkarlar iyi ve asit oranı düşük olan ve uzun yıllar, hatta asırlar boyunca dayanabilecek nitelikte olan el yapımı kâğıtları tercih etmektedirler (Kağıthane El Yapımı Kağıt Atölyesi, 2017).

II. BÖLÜM

2. TAKININ TANIMI VE TARİHÇESİ

2.1. Takının Tanımı

Takı sözcüğü takma, takınmak kelimesinden gelmektedir. Takı, kişinin günlük giysileriyle bir bütünlük ve renk uyumu sağlamak kendi stilini yaratmak ve kişiliğini yansıtmak, ayrıca hoşluk hissi duyması gibi birtakım nedenlerle tasarlanmış çeşitli şekillerde ve malzemede nesnelere ve aksesuar olarak tanımlanmaktadır (Bilgin, 2006:1).

Takı, malzemesine değişik teknikler uygulanarak elde edilen süslenme, güzellik ve kullanım eşyası olarak da tanımlanabilir (Karpuz, 1991:970).

İnsanların özünde var olan güzellik duygusu ile süslenme içgüdüleri birleşince takılar ortaya çıkmıştır. İnsanoğlu kendine yakıştığına inandığı, beğendiği, güzel bulduğu her şeyi güzel görünmek amacıyla veya dini maksatlarla takmaya çalışmıştır (Karpuz, 1991:970).

Takılar özellikle kadınların süslenme, dikkat çekme beğenilme isteklerini karşılayabilmek için üretilmiştir. Günümüzde olduğu gibi eski devirlerde de takı yapımı başlı başına bir el sanatı dalı olmuştur (Karpuz, 1991:970).

Takı, tarihin çok eski zamanlarından bu yana insanoğlunun hayatında önemli bir yere sahip olmuştur. Eski zamanlarda daha çok pratik amaçlarla kullanılan takılar günümüzde daha çok güzellik unsuru olarak kullanılmaktadır. Takı, tarihte ki önemli kişiler için yapıyordu ve bu takılar onların sosyal statülerini gösteriyordu. Geçmişte, çoğu kültürde takıların ölen sahipleriyle birlikte gömüldüğü görülmüştür. Takı ürünleri, doğada bilinen tüm maddelerden yapılabilmektedir. Takı, saçtan ayak parmağına kadar vücudun her noktası için süslenme amacıyla kullanılabilir.

2.2. Takının Tarihçesi

Takının tarihçesi, neredeyse insanlık tarihi kadar eskidir. Yazılı kaynaklarda takıların, ilk kez ne zaman kullanıldığı konusunda kesin bir bilgi olmamakla birlikte, çok eski çağlardan beri kullanıldığı çeşitli buluntulardan anlaşılmaktadır. (Payzın, 1998:17).

Günümüzden yaklaşık 30 bin yıl önce Üst Paleolitik Çağ'da, kendini ve yaşadığı yeri inanç veya salt estetik amaçlar taşıyarak süsleyen insan, bizim bugün, sanatın ilk örnekleri diye adlandırdığımız mağara resimleri, Venüs denen kadın heykelcikleri ve takılar gibi eserleri ürettiler. Son Buzul Çağının bitmesiyle taş alet teknolojisi gelişimi büyük bir ivme kazanmış, bu sayede, kemik, fildişi ve boynuzdan birçok alet yapılmıştır. Yine bu dönemde, kemik ve fildişi boncuklardan yapılmış kolyeler karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar alet kullanımı işleri kolaylaştırırsa da, taş ve kemik aletlerle boncuk yapmak zordur. Bunun sebebi, ufacık bir boncuk için bile kesme, yüzeyi aşındırıp şekillendirme, delme ve parlatma gibi birçok aşamanın gerekli oluşudur. Oldukça fazla zaman ve emek gerektiren bu sürece rağmen, hemen hemen aynı davranışları sergileyen Eski Taş Çağı topluluklarının tümü, vücutlarına desen oluşturacak şekilde yara izleri yaparak veya takılarla donanarak süslenmişlerdir (Türe,2005:14).

Şekil 2. : Çatalhöyük VII.12 nolu evde bulunan yaban domuzu dişinden üretilmiş gerdanlık

<https://tr.pinterest.com/pin/548102217132672734> (26.04.2018)

Yontma Taş Çağı kazılarında bazı kemik ve değerli taşların veya bazı bitki çekirdeklerinin diziler halinde süs ve kolye yapıldığı anlaşılmaktadır. Neolitik çağda süs eşya ve takıları çok zengin buluntular vermiştir. En önemli buluntu merkezi Çatalhöyük'tür (Karpuz, 1991:970). Bu dönemdeki takıların dinsel ve koruyucu amaçlarının yanı sıra süslenme amacıyla da kullanıldığı anlaşılmaktadır.

İnsanoğlunun yerleşik düzene geçmesi ile birlikte M.Ö. 5000 ila 7000 yılları arasında taş, hayvan dişleri, kemik, bilezik, yüzük, kemer, taç, iğne, bileklik ve halhal gibi çok çeşitli şekillerde tasarlanarak yaşamdaki yerlerini almıştır (Bilgin, 2006:1).

İlk altın takı örnekleri M.Ö. 3000 yıllarında Mezopotamya'da ortaya çıkmıştır. Roma ve Bizans imparatorluklarında altın takı üretimi büyük bir gelişme göstermiştir (Bilgin, 2006:1).

Truva ve Alacahöyük gibi merkezlerde M.Ö. 3000 yılından itibaren yapılan kazılarda, takı sanatında teknik ve tasarım yönünden çok başarılı olunduğu ortaya konmuştur (Bilgin, 2006:1).

Takı yapımının başlı başına bir el sanatı olarak Tunç Çağı'nda ortaya çıktığını görüyoruz (Karpuz, 1991:970).

Şekil 3. : Eski Tunç Çağı, Altın Bilezik

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/yazdir?800D5848F71419E5D5531E448EBC0723> (26.04.2018)

İlk Tunç Çağında, takılar gerek malzeme, gerek form yönünden zenginlik kazanmıştır. Özellikle kolyelerde, altın ve küçük boncuklar son derece büyük bir uyum içinde sıralanmışlardır (Demirtaş, 1996:4).

Şekil 4. : Hitit mühür yüzük Borowski koleksiyonu

<https://tr.pinterest.com/pin/329959110183978482> (26.04.2018)

Orta Anadolu'da yaşamış Hititlere ait takılar son derece azdır. Takılan takılar bazen bir mensuba aitliğin v.s. simgesi olmuştur. Özellikle, işaret parmağına takılan ve mühür olarak kullanılan yüzükler, kralların, sultanların veya devlet adamlarının, mensup oldukları toplulukların birer sembolüdür (Kuşoğlu, 1998: 96).

Şekil 5. : Urartu, altın düğme

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44937> (26.04.2018)

Van gölü çevresinde M.Ö. 900-600 yılları arasında gelişen Urartu devleti teokratik bir saray sanatı yaratırken, geniş ölçüde Asur sanatı etkisi altında kalmıştır. Urartu kuyumculuk sanatının en eski örnekleri Altıntepe'deki kral mezarlarından çıkartılmışlardır. Döküm, granüle ve repause tekniklerinin çok iyi kullanıldığı Urartu takı sanatında, yatay ve dikeyde simetrik bir geometri egemendir. Bu takılardaki figürler, büyük plastik eserlerdeki üslup özelliklerini gösterirler (Türe ve Savaşçın, 1986:13)

Frig takıları M.Ö. 1. binin ilk yarısında Anadolu'da görülen takılar arasında kullanılan tunç fibulalar döneme damgasını vuran adeta bir moda yaratarak ihraç ettiği tek takı türüdür. Bunlardan başka altın tanelerden oluşan gerdanlıklar, yarım ay biçiminde küpe Frig kuyumculuğunun başarılı örnekleridir (Türe ve Savaşçın, 1986:14).

Şekil 6. : Frig, Fibula

<https://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/1970.231.1/> (24.06.2018)

Paktolos Çayı'nın getirdiği altınları işleyerek, sanat ve bilimde zengin ve parlak bir uygarlık yaratan Lidyalılar ilk kez elektrondan para basmışlardır. Elektron adı verilen altın-gümüş karışımı ilk kez Sardes'te rafine edilerek saf altın elde edilmiştir (Köroğlu, 2004:24).

Bu dönemde batı Anadolu'da Mısır ile gelişen ilişkiler sonucu takılar üzerinde Mısır kökenli figürlere de rastlanmaktadır. Lidya uygarlığı M.Ö. 6.yy'ın ilk yarısında, Batı Anadolu kültür ve sanatının merkezi olmuş Mısır dışında Helen ve Pers kültürleriyle de yakın ilişkiler geliştirilmiştir (Köroğlu, 2004:24).

Persler M.Ö. 547 yılında Lidya'yı ele geçirincede neredeyse tüm Anadolu Pers egemenliğine girmiştir. Anadolu'nun Doğu sanatı ve desenleriyle tanıştığı bu dönemde değerli ve yarı değerli taşların kullanımı artmıştır (Köroğlu, 2004:24). Bu taşların güzel ve etkileyici görünümlerinin yanı sıra her taşın kendine özgü bir gücü olduğuna da inanılmıştır.

Şekil 7. : Pers, Kolye.

<http://sardisexpedition.org/tr/artifacts/latw-175> (24.06.2018)

Helenistik Sanat, Yunanistan ve Batı Anadolu’da doğan Klasik Çağ kültürünün Akdeniz havzası ve Orta Doğu Kùltürleri ile sentezinden ortaya çıkmıştır. Sanatçılar, MÖ 4. Yüzyılın zengin stilini alarak “barok” bir yorum katarak plastik eserlerde ve takılarda devam ettirmişlerdir. Bu dönemin en belirgin özelliği geniş çizgiler ön plana çıkartılmış plastik figürler ve süs taşlarının kullanımıyla altın kuyumculuğuna renk gelmiştir (Türe, 2002: 106).

Eski Mısır ve Minos kuyumculuğunda nadiren kullanılan “Herakles Düğümü Motifi” Hellenistik çağ takılarında yaygınlaşmıştır. Mistik anlamı sevgiyi ve sağlığa bağlılığı simgelyen bu motif, fligran rozet ve kalplerle bezenmiştir. Helenizmin erken dönemlerinde, aynı zamanda rölyefli diademler kullanılmış. Herakles düğümleri, fügürler, püsküllü sarkaçlarla süslenip, diğer süs taşları ile renklendirilerek erkekler tarafından da törenlerde kullanılmıştır. Naturalist üslupla Ege ve Anadoluyu etkilememiş, lokal bir moda olarak sürmüştür (Türe, 2002: 107, 108).

Şekil 8. : Hellenistik Dönem Taç

<https://tr.pinterest.com/pin/404690716486576219/> / (24.06.2016)

Bu dönemin önemli bir yeniliği altın kuyumculuğuna rengin girmesidir. Klasik Grek takılarında süs taşlarının az kullanılmasına karşın Hellenistik Çağ takılarında renkli taş, cam ve mine kullanılması ile ışıltılı bir görünüm kazanılmıştır (Türe ve Savaşçın, 1986:13).

Şekil 9. : Hellenistik Dönem Bilezik

<https://tr.pinterest.com/pin/485262928574869130/> / (24.06.2018)

Roma takılarında değerli ve yarı değerli taş kullanımı artmıştır. İthal renkli taşların çok pahalıya mal olması ve yoğun talep nedeniyle bunların camdan kopyaları

yapılarak takılar üzerinde kullanılmıştır. Roma uygarlığında takının topluma yayılmasındaki en etken cam, bronz ve demir gibi ucuz malzemelerin kuyumculuğun hizmetine girmiş olmasıdır. Ayrıca bronz ve gümüş üzerine altın yaldız kaplama tekniği, daha ucuz metallerin altın gibi değerli metal görünümüne dönüştürdüğü için geliştirilerek takılar üzerine uygulanmıştır (Köroğlu, 2004:37).

Bu dönemde en önemli kuyumculuk atölyeleri Roma'da bulunmaktadır. Buradaki atölyelerde çalışan ustaların çoğu Doğu kökenli olduğu için Roma dönemi takılarında, doğulu karaktere sahip olduğu görülmektedir (Yavral, 2009:64).

Şekil 10. : Roma Dönemi Kolye

<http://www.ancienttouch.com/roman-necklaces.htm> (26.04.2018)

Doğudan ve Mısırdan gelen ajur (delik işi), telkari, mine gibi süsleme teknikleri Roma takılarında da görülmüştür. Özellikle ajur, kabartma ve kazıma tekniklerinin bir arada kullanıldığı küpe ve bilezikler M.S.2.yüzyıllarda moda olmuştur. Zincir kolyeler, pendants, kolye sarkaçları, madalyonlar, iri renkli taşlı gerdanlıklar bu dönemde sevilen takılar olmuştur (Köroğlu, 2004:37). Süsleme tekniklerine kakmacılığı da ekleyen Romalılar, Helenler gibi hayvan başı motiflerini de sıkça kullanmışlardır (Atasay, 2004:14).

Roma imparatorluğunun ikiye bölünmesiyle 4.yüzyılda Bizans imparatorluğu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bizans sanatının en önemli ögesi Hıristiyanlık olduğundan dolayı kuyumculuğun en temel sembollerinden birisi haç motifiydi. Hz. İsa'yı ve Hıristiyanlığı simgeleyen semboller kuyumculuk üzerinde de belirleyici oldu. Balık, kuş, güvercin, tavus kuşu gibi hayvan figürleri ölümsüzlük, kutsal ruh, cennet gibi kavramları anlatmakta kullanıldı (Atasay, 2004:14).

Şekil 11. : Bizans Kolye

<https://tr.pinterest.com/pin/395894623474453757/> (26.06.2018)

Bizans'ta takıların, değerli maden ve süs taşlarıyla yapılmış eşyaların kullanımı Avrupa'dan çok daha yaygınlaşmıştır. Savurganlık ve lüks düşkünlüğü çok miktarda artmış daha çok da, imparator ile ailesi ve soylu kesime hizmet veren, Papa'ya ve diğer ülkelere gönderilecek değerli eşyaları hazırlayan imparatorluk atölyeleri, etrafı surlarla çevrili bir kale görünümünde olan Büyük Saray'ın sınırları içerisinde yer almaktaydı. Tören taçları, kilise eşyaları ve saray kap kacakları da bu atölyelerde üretilmekte olup, halk için üretim yapan kuyumcu atölyelerinde en çok kullanılan malzeme ise cam olmaktadır. Bizans'ın siyasî ve ekonomik olarak zorlandığı dönemlerde bile Bizanslı kadınlar süslenmekten vazgeçmemişler ve ucuz malzemelerden yapılan takıların kullanımı daha da artmıştır. Bizans döneminde mücevherlerde renkli taş kullanımı Bizans sanatındaki doğu etkilerinin yansıması

olarak kabul görmektedir. Bizans takıları arasında taşlar, küpeler, kolyeler ve kolye uçları, fibulalar, iğneler, kemer ve kemer tokaları ile yüzükler gibi süs eşyaları sayılabilmektedir. Taşlar, soyluluk ve gücü simgelerken küpeler Bizanslı kadınlar için vazgeçilmez takılar olmaktadır. Küpelerde ise Roma formları kullanılmış, düğün hediyesi olarak en çok hilâl biçimli altın küpeler tercih edilmiştir (Yavlal, 2009:67).

Takı geleneği Anadolu'ya gelerek Selçuklu ve Osmanlı döneminde de yoğun olarak yerini aldı. Anadolu Selçukluları çağı, İslam dönemi olmasına rağmen süslemelerde bitkisel ve geometrik şekillerin yanında hayvan motifleri de kullanılmıştır. Selçuklu kuyumculuğunda kazıma, kabartma , kakma delik işi, yıldız, savat ve Bizans etkisiyle mineleme tekniklerinin hepsi başarıyla uygulanmıştır (Atasay, 2004:14)

Selçuklular, Bizans kuyumcuları ile doğu ustalarının tekniklerini birleştirerek yeni bir sentez yaratmışlardır. Selçukluların Horasan ve Herat'ta ki kuyumculuk merkezleri, başkent olan Konya 'ya da katılmıştır. Artuk'lu Beyliğinin kuyumculukta önemli şehirleri olan Mardin, Şanlıurfa ve Diyarbakır ustalarıyla ünlü olmuştur (Kırtunç,1990:77-78).

Şekil 12. : Selçuklu altın ve zümrüt taş bilezik

<https://tr.pinterest.com/pin/384354149431105767/> (26.06.2018)

Selçuklu Döneminde de takılar altın, gümüş ve bronzdan yapılmıştır. Altın statü simgesi olarak daha çok Selçuklu sultanları ve diğer soylular tarafından

kullanılmıştır. Halk arasında yaygın olarak bronzdan yapılmış takılar tercih edilmiştir. Selçuklu takılarında en çok firuze, yakut ve inci kullanılan süs taşlarıdır (Köroğlu, 2004:49).

Osmanlıda takı, Bizans, İran, Hint, Rus ve Avrupa kültürlerinin de etkisinde, imparatorluğun yedi cihana uzanan gücünü göstermenin bir vasıtası olarak da özellikle padişahlar, hanım sultanlar ve saray erkanı tarafından yaygın şekilde kullanılmıştır (Bilgin, 2006:1).

Kuyumculuk padişahlar tarafından daima desteklenen bir sanat dalı olmuştur. İslam geleneğine göre değerli taş ve madenlerin kullanımı yasaklanmamış; fakat bunların kullanımında aşırıya kaçılmaması konusunda bilgilendirilmiştir. Takılarda altın kullanımı ise hoşgörülle karşılanmıştır (Köroğlu, 2004:52).

Şekil 13. : Kemer Tokası

<https://tr.pinterest.com/pin/107664247320587724/> (26.08.2016)

Osmanlı Döneminde, eski zamanların bütün ustalarından ve kuyumculuk tekniklerinden yararlanılmıştır. Osmanlılar'da kuyumculuğun en görkemli günleri Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman dönemlerinde yaşanmıştır. Saray ve padişahların kuyumculuğa büyük ilgi göstermişler ve bu sanatkarlara sermaye yardımı yapılmıştır (Temizocak, 1982: 342).

Şekil 14. : Gümüş Tepelik

<https://tr.pinterest.com/pin/502221795942052160/> (26.08.2016)

Osmanlı kültüründe kadınlar kadar olmasa bile erkekler de takı takmışlardır. Padişahların devlet adamlarının ve saraylı kadınların taktıkları sorguç, statü simgesi olmuştur. Zamanla yaygınlaştığından, gelinlerin de başlarını süslemiştir. Osmanlı kadınları arasında, 17. Yüzyıldan itibaren, oldukça yüksek ve yukarıya doğru daralan veya tersine altta dar olup üste genişleyen İlhanlı dönemi saray kadınlarının hotozları moda olmuştur. Kadınları bu başlıkların veya baş örtülerinin üzerine, saçlarına ve giysilerinin göğüs kısmına elmadan çiçek, arı, kelebek, fiyonk, ay ve yıldız şeklindeki toka ve bronşlar ile bir veya birkaç adet sorguç takmışlardır. Kemerler hem kadın, hem de erkekler tarafından giysilerin tamamlayıcısı ve süs eşyası olarak kullanılmıştır (Köroğlu, 2004:57).

18.yüzyılın ortalarından itibaren Rokoko biçimler Osmanlı kuyumcularını etkilemiştir. Klasik üsluptan çok Avrupa beğenisi revaçtaydı (Murat, 2003:18).

19. yy. Osmanlı saray kadınının baş takıları, serpuş üzerine takılan ay, yıldız, divanhane çivisi, lokum, kabak çiçeği, arı, kelebek, menekşe iğnelerden oluşuyordu.

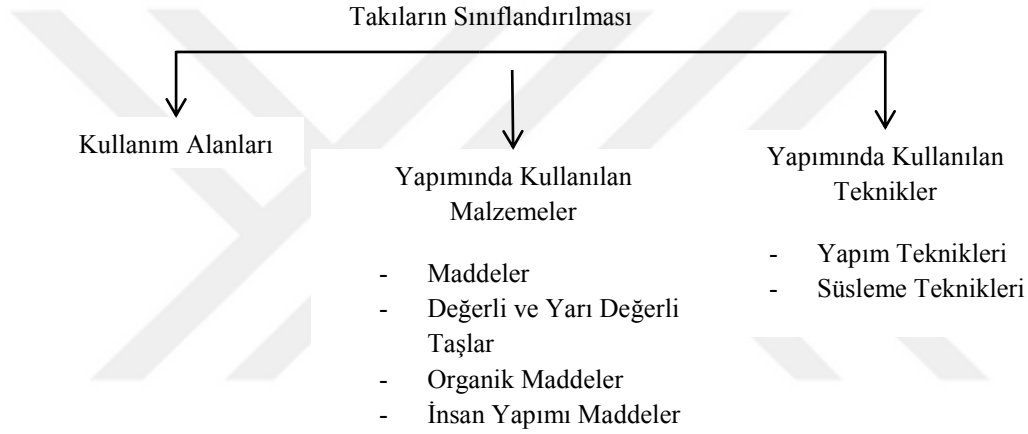
18.,19.yy' da elmaslı, incili ve mine ve mücevher işçiliğinin seçkin örneklerini yansıtmıştır (İrepoğlu, 1996:32).

Günümüzde ise kuyumculuk sektörünün büyüme hızı özellikle 1990'lı yıllarda artmıştır. Sektörde işletmelerin gittikçe büyümesi ve ihracata yönelik üretimin artması ile el emeği ağırlıklı üretimden, teknoloji ağırlıklı üretime doğru bir yönelim olmuş ve el emeği ile çalışanların sayısında azalma görülmüştür. Yurt içi ve yurt dışı pazarlarında söz sahibi olabilmek için takı dizaynına önem verilerek bu alanda eğitim kurumları açılmıştır (Kaplan, 2004:32- 37)..

2.3. Takıların Sınıflandırılması

Takıları kullanım alanları, takı yapımında kullanılan malzemeler ve takı yapımında kullanılan teknikler şeklinde sınıflandırabiliriz.

Çizelge 1. : Takıların Sınıflandırılması (Soydınç, 2018)

2.3.1. Takının Kullanım Alanları

Takı, geçmişten günümüze kadar birçok amaca hizmet etmiştir. Bazen maddi varlık göstergesidir takı, bazen ise sahibini kötülüklerden koruyan bir tılsım. Bazen sosyal statüyü belli etme aracı, bazen ise elbisemizi süsleyen bir araç olmuştur. Günümüzde ise süslenme amacıyla kullanılması diğer tüm amaçlarından öne çıkmıştır (Geçmişten Günümüze Takı Tarihi, [21.04.2017]).

Takılar süslenmenin dışında, inançlara ve geleneklere bağlı kalarak da hazırlanmakta, bu amaçla hazırlanmış takılar, toplumun inançlarını yansıtmaları bakımından kutsal sayılmaktadır (Özbağı, 1989:1).

Büyü, korunma, inanç, gösteriş, asalet, süslenme ve en önemlisi de beğenilme amacıyla insanların baş, kulak, burun, boyun, kol, parmak, bel ve bilek gibi vücudun

farklı bölümlerini takılarla süslemeleri farklı kültürlerde, farklı görünümlele karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal yaşamın gelişkin olduğu yerlerde takı, her şeyden önce sınıf farklılıklarını ve ekonomik seviyeyi yansıtanın en kolay yolu olmuştur (Köroğlu, 2004:1).

Takıların başka bir kullanım özelliği de simgesel yanlarının bulunmasıdır. Bireyin simgesel inanç dünyasında var olan takı kadın, erkek, çocuk herkes tarafından çeşitli anlamlarla ve çeşitli şekillerde kullanılmıştır. Takıların üretim teknikleri ve kullanılan malzemeler sürekli gelişerek, değişerek kültürlerarası farklılıklar gösterse de toplumların kültürel yapılarını anlamamıza yardımcı olmaktadır (Daşçı, 2016:189)

Bazı takıların işlevsel olarak da yararlı olduğu görülmektedir. Kemer tokaları ile çengelli iğnelerin öncüsü ve süslü formu olan fibulalar, hem sarınarak kullanılan bol giysileri, özellikle pelerin örtüleri tutarak rahat kullanılmasını sağlamış hem de süslenmek için bir araç olmuşlardır. Pandantif ve yüzük mühürleri de bu anlamda işlevsel takılar grubu içinde değerlendirilmesi gereken zinet eşyalarıdır (Köroğlu, 2004:2).

Takı, belli bir gruba bağlılığı da gösterebilir. Örneğin; Hristiyanların taktığı haç, Musevilerin taktığı köşeli yıldız hangi dine mensup olduğunu göstermek için kullanılır. Nikah yüzüğü de kişinin evli olduğunu göstermek amacı ile kullanılır. İnsanoğlu, musibetlerden ve belalardan korunma amacı ile de birçok takı çeşidi kullanmıştır (www.georgevictoria.com, [21.04.2017]).

Modern dünyada takı, süslenme amacıyla ve güzelliği tamamlayan bir unsurdur. Birçok kültürde değerli takı ve mücevherlerin bir süs eşyası olmasının yanı sıra, maddi zenginlik olarak saklandığı, bir ekonomik sıkıntı anında kolayca paraya çevrilebilmesi gibi özelliklerinden dolayı kişinin gelecek garantisi olarak da tercih edilir (Bilgin, 1006:4).

Takı, insanların daha çok da kadınların doğasında bulunan güzel görünmek, süslenmek amacıyla taktıkları objeler olarak saçtan ayak parmağına kadar vücudun her noktası için süslenme amacıyla kullanılabilir (Doğan, 2010: 40).

2.3.2. Takı Yapımında Kullanılan Malzemeler

Takıların yapımındaki malzemeler, dönemler ve kültürler arası farklılıklardan dolayı çağın teknolojisine uygun olarak çeşitlenmektedir. İlk insanların kemik, tahta parçası ve demir parçalarından yaptıkları çeşitli halkaları kulağa, buruna, boyunlarına ve saçlarına taktıklarını biliyoruz. Bugün bile dünyanın çeşitli yörelerinde hayvanların dişlerinden, boynuzlarından, kabuklarından yapılan çeşitli takılar kullanılmaktadır. İnsanların altın, gümüş gibi değerli madenlerden ziynet eşyaları yapmaları, bu madenlerin keşfedilmeleri ile başlar. Özellikle altın, kolay işlenmesinden dolayı en çok tercih edilen madenlerden biri olmuştur. Takı yapımında altının yanında platin, gümüş gibi değerli metaller; elmas, safir, zümrüt, inci, yakut, opal gibi değerli taşlar kullanılmaktadır (Duvarcı, 1991:973).

2.3.2.1. Madenler

Şekil 15. : İşlem Görmemiş Altın

<https://circlelove.co/degerli-madenler-mucevher-turleri/> (17.01.2018)

Altın: Parlak sarı renkte bir soy metal olan altın ilk keşfedilen ve bulunur bulunmaz kullanılabilir özelliğe sahip değerli madenlerden biridir. Altın yumuşak ve kolay işlenebilen bir metaldir. Doğada element olarak kuvarsla karışık olarak ya da nehir kumları arasında ufak parçalar halinde rastlanabilmektedir. Altın doğa şartlarına dayanıklı, tekrar tekrar eritilip yeniden kullanılabilir özelliğe sahiptir (Aras, 1996:16).

Şekil 16. : İşlem Görmemiş Gümüş

<http://www.tasarimakademi.org/metal-malzemeler-gumus.html> (17.01.2018)

Gümüş: Doğada hem doğal maden hem de cevher olarak bulunur. Gümüş saf halde çok seyrek ele geçer. Altın kadar doğa şartlarına dayanıklı değildir. Gümüş çok yumuşak bir metal olduğu için sürekli bir miktar bakırla karıştırılarak kullanılmıştır (Yılmaz, 2004).

Şekil 17. : İşlem Görmemiş Bakır

<http://www.tasarimakademi.org/metal-malzemeler-bakir.html> (17.01.2018)

Bakır: İlk keşfedilen, kırmızı renkte, oldukça yumuşak ve kolay işlenebilen madenlerden biridir. Doğal bakır parçalarına dere yataklarında veya bakır cevherlerinin aşınmış üst tabakalarında rastlanmaktadır (Köroğlu, 2004:4). Bakır okside olan bir metaldir ve bu sebepten dolayı doğada kolayca bulunamaz. Altın ve gümüşten daha sert olduğu ve kolay işlenebilmesi için ısıtılan bakırın soğuk suya daldırılarak soğuması sağlanır (Köroğlu, 2004:4).

Şekil 18. : İşlem Görmemiş Platin

<http://www.bilgiustam.com/platin-nedir/> (17.01.2018)

Platin: Gümüşümsü beyaz renkli, ağır, sert, oldukça pahalı, işlenmesi zor, asil bir metaldir. Çok dayanıklı olan platin doğa koşullarından hiçbir şekilde etkilenmez, oksitlenmez (Meriçboyu, 2001:19).

2.3.2.2. Değerli ve Yarı Değerli Taşlar

Şekil 19. : Elmas

<http://www.mucevher.co/elmas-nedir/> (17.01.2018)

Elmas: Sertliği en fazla olan, en değerli taştır. Sarı, yeşil, mavi ve beyaz gibi çeşitli renkleri vardır. Antik dönemde, elmasın tanrının gözyaşı olduğu ve elması gören kişinin tanrının çilesine şahit olacağından dolayı cennete gideceği gibi pek çok inanış, elmasın tarihte ne denli kutsal bir yeri olduğunu göstermektedir. Elmasların, cinsel gücü artırdığına yönelik inanışlar, tarihten günümüze kadar ulaşmıştır (Kömürlü ve Özkan, 2013:80).

Şekil 20. : Safir

<http://www.mucevher.co/safir-tasinin-faydalari/> (17.01.2018)

Safir: Saydam ve yarı saydam arası doğal alüminyum oksit mineralinin bir türüdür. İnce taneli ve değerlidir. Açık mavi ve koyu çivit rengi arasında değişir (Bingöl, 1999:23). Böbrekleri kuvvetlendirir. Kalbi kuvvetlendirir. Tüm salgı bezlerini harekete geçirici özelliğe sahiptir (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 21. : Yakut

(Özer Soydinç, 2018)

Yakut: Alüminyum oksidin bir mineral biçimi olan korindondan oluşan morumsu ve kan kırmızı renktekiler makbuldür. Işığı kırma özelliği yüksektir. Ender bulunan bir taştır. Değeri çok yüksektir. Ateşe dayanıklıdır. Gök yakut, sarı yakut ve kızıl yakut gibi isimler alır (Ayter, 2000:87).

Bağışıklık sistemini güçlendirir. Cinsel aşırılıklara karşı iyi gelir. Kan dolaşımına pozitif yönde canlandırıcı etkisi vardır (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 22. : Zümrüt

(Özer Soydiç, 2018)

Zümrüt: Berilin, açık yeşil renkli türü olan değerli bir taştır (Bingöl, 1999: 23). Saydam ve parlaktır. Zümrüde rengini veren krom oksittir (Ayter, 2000: 87).

Bağıışıklık sistemini, sinir sistemini, kalbi, ciğerleri ve böbreği kuvvetlendirir (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 23. : Akuamarin

<http://www.mineralagat.com/dogal-taslar-ve-etkileri/akuamarin-2> (13.04.2018)

Akuamarin: Asıl rengi açık deniz yeşilidir. Bunun dışında mavi, mavimsi ve sarımsı renklere de olur (Ethem, 2006:97).

Solunum yolları rahatsızlıklarına, boğaz ağrılarına, astım, bronşit ve tiroitid bezi rahatsızlıklarına iyi gelir (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 24. : Kristal Kuvars

(Özer Soydiñ, 2018)

Kuvars: Kuvars ailesine ait taşlar, çeşitli renklerde saydam, yarı saydam ya da opak görünümündedirler. Kimyasal yapısı en basitinden silikondiooksittir. (Meriçboyu, 2001:20).

Cep telefonu, telsiz ve bilgisayarlardan yayılan radyasyonu toplar. Zihinsel konsantrasyonu kuvvetlendirir (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 25. : Amatist

(Özer Soydiñ, 2018)

Amatist: Menekşe veya mor renkli, bazen gül gibi yaprak yaprak şekilli ve kirli pembe renklidir. Sert bir taştır (Ethem, 2006:15).

Cilt hastalıklarına karşı etkilidir. Göz hastalıklarına, alerjiye, migren ve diğer baş ağrılarına ve kalp rahatsızlıklarına iyi gelir. Negatif elektrik yükü taşıdığından dolayı; bedendeki fazla elektrik yükünü toplayarak beyin gücünü yükseltir (Read, 1999).

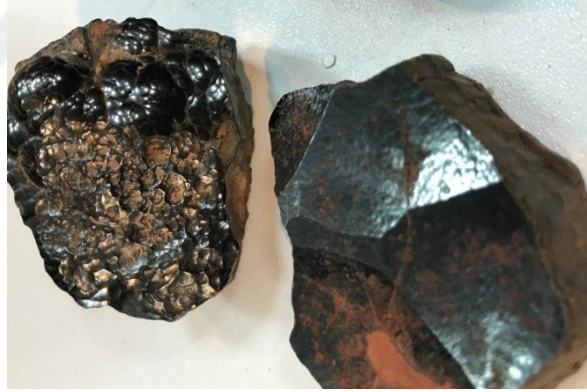

Şekil 26. : Ay Taşı
(Özer Soydinç, 2018)

Ay Taşı: Rengi mavimsi gri olup, çok iyi cilâ tutar. Yanardöner bir ‘taş’ olduğundan Aytaşı denmiştir (Ethem, 2006:133).

Kadınların aylık periyotlarının düzenli olmasını sağlar. Özellikle cinsel organların korunmasında etkisi vardır. Kramplara, bacak ağrılarına ve sırt ağrılarına iyi gelir. Oburluğa karşı etkilidir. (N.Bayramoğlu, sözlü görüşme, 13 Nisan 2018).

Şekil 27. : Hematit
(Özer Soydinç, 2018)

Hematit: Gümüşi-siyah griden siyaha doğru değişen renklerde bulunan bir mineral.

Bel soğukluğuna karşı etkilidir. Dalağın düzgün çalışmasını sağlar. Kan dolaşımı üzerinde pozitif etkisi vardır. Mafsal romatizmalarına karşı faydalıdır. Saçların daha gür çıkmasını sağlar (N.Bayramoğlu, sözlü görüşme, 13 Nisan 2018).

Şekil 28. : Granat

<http://blog.isbiliravm.com/sifali-dogal-taslar/granat-tasinin-ozellikleri.html> (17.01.2018)

Grena (Lal, Granat): Silikatli mineral ailesindedir. Volkanik kayaların içinde parça parça bulunan grena, çok çeşitli renklerde şeffaf ya da yarı şeffaf bulunabilir. Genellikle kırmızı renkte olanı bilinmektedir. Vişne çürüğü rengindeki granat en değerli olanıdır (Köroğlu, 2004:6).

Şekil 29. : Yeşim

(Özer Soydiç, 2018)

Yeşim (Nephrit, Jade): Pembe ve açıktan koyuya doğru yeşilin pek çok tonuna sahip, parlak ve saydam olmayan bir taştır (Köroğlu, 2004:6). En kıymetlileri zümrüt yeşimi ve Burma yeşimidir.

Diş problemleri ve ağrılarında faydalıdır. Ağzın içine yerleştirilen yuvarlak biçimli bir yeşim taşı, dişin yanında durur ve konuşulduğunda diş için rahatlatıcı etkisi olan titreşimler yayar. Pisliklerin bedenden atılmasını sağlar (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 30. : Jasper
(Özer Soydinç, 2018)

Jasper: Donuk renkli bir kalsedon çeşididir. Genellikle sarı, kırmızı, kahverengi ve bu renklerin karışımı bir tondadır. Gri ve yeşil tonda olanları da bulunmaktadır. İçinde bir miktar kil bulunduran sileks (çakmaktaşı) olarak nitelenebilir (Ethem, 2006:133). Bazen çizgili, dalgalı ya da lekeli yapıda olanlarına rastlanır. Adı benekli taş anlamında Latince kökenlidir. Çoğunlukla volkanik kütleler içinde büyük parçalar halinde bulunur. Rengi içindeki demir bileşenlerinden gelmektedir. Eski zamanlardan beri bilinen ve kullanılan bir taş olmuştur. Vazo, enfiye kutusu ve mühür yapımında kullanılmıştır (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 31. : Lapis Lazuli

<http://www.degerlitaslar.gen.tr/lapis-lazuli.html> (17.01.2018)

Lapis Lazuli (Lacivert taşı): Koyu mavi renkte, altın parıltılı, yarı şeffaf nitelikte değerli bir taştır. Çeşitli minerallerden oluşur.

Fiziksel yetenekleri ve iletişim yeteneğini kuvvetlendirir. Kemikleri kuvvetlendirir. Küçük çocukların solunum yolu hastalıklarından korunmasını sağlar. Tansiyonu düzenler. Tiroid bezlerini harekete geçirir (N.Bayramoğlu, sözlü görüşme, 13 Nisan 2018).

Şekil 32. : Kaplan Gözü

(Özer Soydiç, 2018)

Kaplangözü: İçinde hava boşlukları içeren bu kuvars türünde renk siyah üzerinde sarı ve altın kahverengi damarlar şeklindedir. Bu damarlar kaplan gözünü andırdığı için taşa bu isim verilmiştir. Taşa rengini veren içindeki demir oksittir. Ender bulunan bir kuvars türüdür. Taşın ipek gibi bir parlaklığı vardır. Yanardöner özelliği olan bu taş hareket ettirildiğinde içindeki lifler dikey şeritler halinde ışıldar (Ethem, 2006:20). Popüler bir taş olan kaplan gözünden yapılmış tespihler değerlidir (N.Bayramoğlu, sözlü görüşme, 13 Nisan 2018).

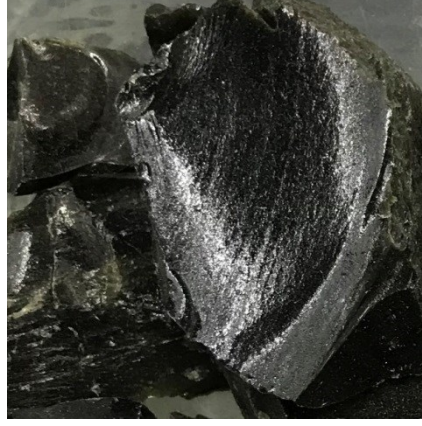

Şekil 33. : Malakit

(Özer Soydiç, 2018)

Malakit: Bir çeşit bakır cevheridir. Kaliteli olanları genelde mücevher olarak kullanılır.

Ağrıları gidermek amacıyla, ağrıyan bölgenin üzerine koyularak kullanılır. Ancak, taşın büyüklüğü ağrıyan bölgenin büyüklüğü kadar olmalıdır. Kalbi kuvvetlendirir. Karın ağrısı, adale kasılmaları ve romatizmaya karşı faydalıdır. Mide bulanması, araba ya da deniz tutması gibi durumlarda iyi gelir. Sakinleştirici özelliği dolayısıyla, uyumaya yardım eder (Bozcan, 2000).

Şekil 34. : Obsidyen

(Özer Soydinç, 2018)

Obsidyen: Renginden dolayı kimileri ona Kara Kadife de derler. Obsidyen'in en tutulan cinsi üzerinde beyaz lekeler olan Kar Taneli Obsidyendir. Bu tür aynı zamanda Saflık Taşı olarak da bilinir (Sarı, 2016:26).

Karın ve bağırsakları etkileyerek iyileştirir, zihin ve duyguyu birleştirir. Maskülen enerji verir, negatif unsurları yok eder. Kaygıyı azaltır, bilinçaltındaki blokajları temizler. Akıl ve sevgi ile bağlarımızdan kopmamayı simgeler (Sarı, 2016:26).

Şekil 35. : Firuze

(Özer Soydinç, 2018)

Firuze (Turkuvaz): Türkçede cam göbeği de denir. Kendine has gök mavisi tonu için cam göbeği yeşili veya Türk mavisi ifadesi kullanılır. Zamanla havanın nemi ile suyla temas ettikçe, rengi yeşile döndüğünden yaşayan taş adıyla da anılır (Ethem 1990:8).

Bu taş mübarektir. Onu üzerinde bulunduran kişiye herhangi bir zarar erişmez. O kimse düşmanına mağlup olmaz, korkulu rüya görmez, hiçbir kimseden

de korkmaz. Gerek idareci, gerekse diğeri insanların nezdinde saygın bir kişi olur. Bu taşa bakanın göz nuru artar, ömrü uzar, malı çoğalır. Ayrıca firuze sürmeye veya göz ilacına katılıp göze sürüldüğünde, göz hastalıklarını tedavi eder (Kırbyık, 2007:64)

Şekil 36. : Oniks

<http://www.mineralagat.com/dogal-taslar-ve-etkileri/oniks> (13.04.2018)

Oniks: Kaygı azaltıcıdır, kadın/erkek kutuplaşmasını dengeler ve ilikleri kuvvetlendirir. Kontrol ve denge unsuru bir taş olan Oniks, bağımlılıklardan kurtulmaya da yardım eder. Değerli bir taştır ve kişinin konsantrasyonunu sağladığı gibi nazara karşı da kullanılır. Kimi yerlerde zaman zaman "Ayrılık Taşı" diye de nitelendirilir. Çeşitli renkleri olan Oniks, kişinin hangi konuda enerji desteğine ihtiyacı varsa onu sağlayan bir taş olarak da bilinir. Gelecek kaygılarını yok ettiği gibi kişilerde farkındalığı da sağlar (Sarı, 2016:26).

Şekil 37. : Sitrin

(Özer Soydiç, 2018)

Sitrin: Kuyumcu dilinde "Topaz" diye de geçer. Bünyesine hematit veya limonit karışması neticesi sarı, bazen kahve veya kırmızımsı rengini alan, şeffaf olmayan kuvars kristali. Tabiatında az bulunduğu için genellikle Ametist'in veya

Dumanlı Kuvars'ın fırınlanması suretiyle suni olarak elde edilir (Ethem, 1990:19). Antik dönemde sitrin taşının yılan sokmalarında zehirlenmemek için bir koruyucu olarak taşındığı bilinmektedir (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 38. : Akik

(Özer Soydinç, 2018)

Akik: Değişik renkli ve aynı merkezli, düzgün kürelerden oluşan kalseduvan topakların akik denir. Siyah beyaz, gri damarlı ve daha pek çok rengi vardır. Ayrıca değişik çizgi ve desenlere sahip bantlı akik, siyah ve beyaz bantlı oniks çeşitleri mevcuttur (Ethem, 1990:31).

Bedenin gerginlik olan kısımlarına sıcaklık hissi verir ve gerginliği azaltır. Ağrıları gidermek için kullanılabilir. Cilt hastalıklarına karşı etkilidir. Damarları kuvvetlendirir. Güçlü ve erkeksi bir enerjiye sahip olan akik, cinsel organlar ve cinsel güç için faydalıdır. Hamilelikte hem anne hem de bebeğin sağlığı için faydalıdır ve bu süreç içerisinde kullanılması özellikle önerilir. Kemik ve diş yapısının korunmasında faydalıdır. Mavi renkli olan diğer taşlar gibi, mavi tonlarında olan akikler de akciğin diğer türlerinden farklı olarak boğaz çakrasında etkilidir ve boğaz ile ilgili sorunlarda kullanılabilir (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 39. : Kalseduan

(Özer Soydinç, 2018)

Kalseduan: Kuvartz ailesinden, kuyumculukta en sık kullanılan taşlardan birisidir. Beyaz, gri, açık mavi, sarı, gök mavisi, altın sarısı, yeşil, kırmızı ve borda renklerde sert bir taştır. Göz ile ilgili problemlerde kullanılabilir (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 40. : Topaz

<http://www.mineralagat.com/dogal-taslar-ve-etkileri/topaz> (13.04.2018)

Topaz: Eski zamanların en kudretli taşlarından biri olan Topaz'ın, göz hastalıklarını ve veba gibi salgın hastalıkları ortadan kaldırdığı söylenir.

Bir adı da “Aşk Taşı” olan Topaz'ın pek çok rengi mevcuttur.

Bu taşın sağlıksız insanları sağlığına kavuşturduğu, onları korkaklıktan ve ahlaksızlıklardan koruduğu bilinir. Çok güzel ve nadir bulunan taşlardan olan Topaz, özellikle mücevher yapımında kullanılır (Sarı, 2016:27).

Doğal ve muhteşem ışığıyla göz kamaştırıcı bir taştır ama, renksiz ve değişik renk gruplarına da rastlanabilirler. Sarı Topazla Turuncu Topaz en değerli çeşitleridir. Bugün dünya yüzünde en değerli Topaz'ların çıkarıldığı ülke Brezilya'dır. Topaz kristalleri genelde dörtgen şeklinde olur. Topaz elmasla aynı ağırlığa sahip yegane doğal değerli bir taştır. Şeffaf Topaz kimi zaman elmastan ayırt edilemez, bu benzerlik ancak Mohs ölçeğiyle ayırt edilebilir (Ethem, 1990:86).

Şekil 41. : Turmalin

(Özer Soydinç, 2018)

Turmalin: Kıymetli taşlar arasındadır. Çeşitli renklerde bulunabilir. Erguvan renkte saydam bir taştır. Boron silikası ve alüminyum kompleksinden oluşmuştur. Siyah gölgeleri vardır. Isındığı zaman kırmızımsı erguvan renk alır (Ethem, 1990:107).

Denge ve uyum sağlar. Kişinin bağımlılıklarından ve kendisini içsel olarak yıpratmasına neden olan beklentilerinden kurtulmasına destek olur. Böylece kişi kendini olayları yargılamaktan uzak tutarak içsel dinginliği koruyabilir. Kişiye dinginlik vererek daha geniş görüşlü olmasını sağlar ve böylece duygusal iniş çıkışları dengeler (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

Şekil 42. : Opal
(Özer Soydiç, 2018)

Opal: Kimyasal yönden yapısında %100 su bulunan silisyum mineralidir. Değişik renk ve çeşitleri vardır. Ateş opali, gök mavisi opali, sarı ve turuncu renkteki opal ve daha pek çok rengi bulunur (Köroğlu, 2004:7).

2.3.2.3. Organik Maddeler

Şekil 43. : Kartal Pençesi

<http://arkeofili.com/130000-yil-once-neandertaller-kartal-pencesinden-taki-yapmis/> (21.01.2018)

Kemik: Organik maddeler arasında en dayanıklısıdır. İnsanlık tarihinin en eski devirlerinden beri araç gereç ve süs eşyalarının yapımında kullanılmıştır (Köroğlu, 2004:7).

Şekil 44. : Fildişi ve Fildişinden Yapılmış Aksesuarlar

<https://gaiadergi.com/hong-kong-fildisi-ticaretini-tamamen-durduracagini-acikladi/> (21.01.2018)

Fildişi: M.Ö. 3000 itibaren bilinen fildişi Afrika ve Hindistan'dan getirilmiştir. Takıların dışında, pek çok araç gereç ve mobilya yapımında da kullanılan kolay işlenebilen bir kemik türüdür (Köroğlu, 2004:7).

Şekil 45. : Kehribar

(Özer Soydinç, 2018)

Kehribar (Amber): Açık sarı ve koyu yumurta sarısı olmak üzere sedef, kırmızı ve siyah renklere bulunur (Ethem, 1990:161). Görenin taş ya da kaya cinsi sandığı kehribar, aslında çam ağacının fosilleşmiş reçinesidir. Bugün kullanılan kehribarın, yüzyıllar öncesine dayanan bir geçmişi ve takana sirayet eden özel güçleri vardır. Kehribar tılsımları, takana hem kötü talihsizlikten korunması açısından, hem de iyi şans çekmesi açısından çok yararlıdır. Kehribar boncuklarından yapılmış bir

kolyenin, kişiyi zehirlenmelere karşı koruduğu bilinen ynlerinden biridir (Sarı, 2016:8).

şekil 46. : İstiridye Kabuğu İçinde İnci Tanesi
(zer Soydiç, 2018)

İnci: İstiridye ve bunun gibi deniz kabuklularının içinden çıkan, kesilip parlatılmayan, kolayca delinebilen, sert ve sedefli tanelerdir. İnci dayanıksız bir maddedir (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

şekil 47. : Mercan Taşı
(zer Soydiç, 2018)

Mercan: Sert ve kalkerli organik maddedir. Bunlar denizde yaşayan omurgasız ahtapotların iskeletleridir (Meriçboyu, 2001:20). Kırmızı, pembe, beyaz ve siyah renkleri vardır. Bunlardan kırmızı ve beyaz renktekiler daha değerlidir (U.Akdoğan, sözlü görüşme, 26 Haziran 2018).

2.3.2.4. İşlem Görmüş Maddeler

Şekil 48. : Kum, Kireç Taşı ve Soda Karışımının 1560 Dereceye Kadar Isıtılarak Akışkan Hale Getirilmiş Madde

<http://www.e-nasilyapilir.net/cam-nasil-yapilir/> (21.01.2018)

Cam: Kum, kireç taşı ve soda karışımından oluşan yapay bir maddedir. Saydam, yarı saydam ve opak çeşitleri vardır (Koroğlu, 2004:8). Çabuk kırılır. Renklendirilmek için cam hamurunun içine metal oksitler katılır. Ucuz olmasından dolayı takılarda yaygın olarak kullanılan bir malzemedir (Küçükerman, 1985:21).

Şekil 49. : Pişmiş Toprak Çömlekleri

<https://www.britannica.com/art/terra-cotta> (21.01.2018)

Pişmiş Toprak (Terra Cotta): Sırlı ve sırsız olmak üzere iki çeşidi vardır. Bunlardan sırlı olanı fayans adıyla bilinir. Fayans çabuk kırılır. Albenili görünümü olan fayans yapımı kolay olduğu için ucuzdur. Sırsız pişmiş toprak takılar üzerine altın görünümü kazandırmak için yaldız sürülmüştür. Bazen kırmızı ve mavi renklerde boyanır. Yaygın değildir (Koroğlu, 2004:8).

2.3.3. Takı Yapımında Kullanılan Teknikler

Takı yapımında kullanılan teknikleri, yapım teknikleri ve süsleme teknikleri olarak iki grupta inceleyeceğiz.

2.3.3.1. Yapım Teknikleri

Takı yapımında kullanılan metaller önce temel teknikler kullanılarak metal levha, tel ve kalıplara döküm ile oluşan çeşitli form haline getirilirler.

2.3.3.1.1. Metal Levha

Metal levhalar külçelerin (ingot) üzerinde tavlansarak dövülmesiyle elde edilmiştir. Metal külçe tavlama yardımı ile kalın bir levha haline getirildikten sonra, levhalar deri, papirüs veya kumaş tabakalar arasında dövülür. İdeal kalınlıkta ki levha haline geldikten sonra, yapılacak işe göre beş farklı metottan biri uygulanır (Meriçboyu, 2001:28).

Kakma: Kakma hem takı yapımında hem de takıya kabartma yapmada önemli bir yöntemdir. Kakma işleminde çalışma hem önden hem de arkadan yapılabilir. Arkadan yapılan çalışmaya kabartma, ayrıntılar için önden yapılan çalışmaya işleme denir. Kabartma yapmada kullanılan kalem uçları kalın; işlemede kullanılan kalem uçları ise incedir. Yapılan çalışma sırasında kalem dik tutulur ve çekiçle vurulur. Metalden herhangi bir parça kopmaz; kalem ucunun darbesi ile vurulan nokta yanlara doğru itilir. Metal darbe ile kakıldığı içinde bu yöntem kakma tekniği adı verilmiştir (Meriçboyu, 2001:28).

Kalıp baskı: Kakmanın mekanik yöntemidir. Bu yöntem ile aynı motifi tekrar tekrar yapabilme olasılığı ve kolaylığı vardır. Bu kalıplar metal çubuk şeklindedir. Bir ucunda kabartma halinde motif bulunur, diğer ucu ise düzdür. Yatak üzerine yerleştirilen ve önceden tavllanmış levhanın arka yüzüne yerleştirilen kalıbın diğer ucuna çekiçle vurulduğunda, kalıptaki motif kabartma halinde metal levhaya çıkar. Kalıp baskı sadece metallere uygulanmaz. Cam hamuru boncuklara, pişmiş toprak kabartma deseni yapmada da kullanılmıştır (Meriçboyu, 2001:28).

Sıvama (Kalıp üzerinde çalışma): Tunç ya da ahşap kalıp üzerinde ince metal levha ovularak ve gerektiğinde çekiçlenerek kalıbın biçimini alması sağlanır. Yapılacak işe göre ön ve arka kısımları ayrı ayrı biçimlendirilir ve sonra lehimle

birleştirilir. Büst madalyon gibi yüksek kabartmalar da sıvama metoduyla yapılmıştır (Meriçboyu, 2001:32).

Darp: Kalıp baskı yöntemine benzer. Aradaki fark kalıptaki desenin kabartma değil oyularak yapılmış olmasıdır. Yatak üzerine yerleştirilen levhanın ön yüzüne dişi kalıp darbesiyle motif kabartma haline çıkar. Levha kalın olduğu zaman darp yöntemi ile desen yapılır (Meriçboyu, 2001:32).

Kalıba çakma: Tekrarlamalı mekanik bir yöntemdir. Bu işlem özenilmiş ve karmaşık bezemeli objelerin kopyalarını zorlanmadan yapabilme kolaylığını getirir (Meriçboyu, 2001:32).

2.3.3.1.2. Tel

Takıların süslenmesinde ve aynı zamanda takı imalatında kullanılan tel çeşitli yöntemlerle elde edilir. En basit yöntem; ince metal levhalardan kesilmiş dar şeritlerin, çekiçle düzelterek, bükerek ya da sert bir yüzeye sürterek yassı ve yuvarlak teller haline getirilmesidir. Daha uzun tel gerekirse, tellerin uçları üst üste bindirilip çekiçlenerek soğuk basınç ile kaynak yapılır. Tel yapma yöntemleri zamanla gelişmiştir. Burma teller iki ya da daha çok telin birbirine dolanmasıyla, boncuklu teller ise çok özel kalıplar ve kesme yöntemleriyle elde edilmiştir (Köroğlu, 2004:9). Telden sadece takıyı süslemede veya takıyı yapmada yararlanılmaz. Telin diğer ana işlevi zincir yapımında kullanılmasıdır (Meriçboyu, 2001:34).

2.3.3.1.3. Döküm Tekniği

Döküm, metalleri eritip kalıplara dökerek biçimlendirme işlemidir. Hemen hemen her metalle yapılabilir. En çok kullanılan kalıp kum ve kilden yapılandır. Bu tür kalıplar, dökülecek parçanın biçimine göre hazırlanmış bir modelin çevresine döküm kumu sıkıştırılarak hazırlanır. Model kalıbın içinden alınınca yerinde erimiş metalin döküleceği boşluk kalır. Kalıp hem erimiş metalin basıncına dayanacak güçte, hem de boşluğundaki havanın ve gazların dışarı atılmasına olanak verecek kadar geçirgen olmalıdır. Ayrıca kalıp malzemesinin metalle kaynaşmaması ve boşluğun iç yüzeyinin düzgün profilli bir döküme elverecek biçimde olması gerekir (Demirbağ, 1996:19).

2.3.3.2. Süsleme Teknikleri

El sanatlarında olduğu gibi takılarda da çeşitli süsleme tekniklerini kullanarak dönemin ve yörenin özelliklerini taşıyan ve sanat değeri yüksek olan eserler üretilmiştir. Çeşitli süsleme yöntemleri vardır.

2.3.3.2.1. Kabartma Tekniği (Repousse)

Şekil 50. : Kabartma Tekniği İle Yapılmış Bileklik

<http://www.facetjewelry.com/metal-wire/projects/2016/10/textured-copper-cuff> (21.01.2018)

Kabartmalar, maden tabakasını dıştan veya içten ya da her iki şekilde çekiçlemek suretiyle elde edilebilir. Gerçek kabartma tekniği içten çekiçleyerek yapılandır. Her iki kabartma usulünde de esas amaç düz olmayan bir yüzey oluşturarak ışık ve gölge oyunu yapmaktır. Bu teknikle çalışan ustanın çeşitli şekillerde yuvarlak, kare, harf, yıldız vb. gibi uçları olur (Erginsoy, 1978:4). Oldukça fazla el emeği ve uzun çalışma süresi gerektiren bir teknik olması sebebiyle, bu teknik sadece sanatsal çalışmalarda kullanılmaktadır. Anadolu bu tekniğe kakma, çarpma, çakma gibi değişik isimler verilmektedir (Savaşçın & Türe, 1986:15).

2.3.3.2.2. Kalıpla Kabartma Tekniği (Stampa)

Kabartma desenlerle süslenecek bir eser üzerinde, aynı desenin tekrarlanması gerekiyorsa bu teknik kullanılır. Bu teknik, üzerinde kabartılması istenen desenlerin negatifini oyulmuş olan kalın bir çubuk ya da karşılıklı düzleştirilmiş yüzleri olan makas benzeri çelik aletler kullanılır. Diğer bir kalıpla kabartma yönteminde ise, üzerinde kabartma olarak yapılması istenen desenin negatifini bulanan kalıbın üzerine, tavllanmış haldeki madeni levha konup, arkasından çekiçlenerek levhanın oyuğun

şeklini alması sağlanır. Böylece kalıba oyulan negatif desen, madeni eserin üzerine hem pozitif hem de kabartma olarak çıkar. Bu işlem istenen yerlerde tekrarlanır (Köroğlu, 2004:10).

2.3.3.2.3. Kazıma Tekniği

Şekil 51. : İntaglio Yüzük

http://www.socimage.com/media/1553887225158902595_2260687343 (21.01.2018)

Metaller üzerine çelik kalemlerle yazı ve desenler çizme ya da oyma tekniğidir. Kazıma kalın levha ile çalışılabilir. Kazıma işlemi yarı değerli taş üzerinde ise buna intaglio denir (Meriçboyu, 2001:37).

2.3.3.2.4. Niello Tekniği (Savat)

Şekil 52. : Gümüş Üzeri Savat İşçilikli Kolye Ucu

<https://www.atyantika.com/en/product/398311/kolye-ucu> (21.01.2018)

Altın veya gümüş eşya ve takıların yüzeyleri belirlenen desenlere göre kazınır. Kazınan bu yivlere savat adı verilen gümüş, bakır, kurşun ve kükürt karışımından meydana gelen koyu renkteki bir malzeme doldurulur, fırınlanır. Çok sağlam bir dolgu olan savat soğuduktan sonra, eser bir deri parçasıyla, 'Trablus

toprağı” denen silisyumlu kil ve zeytinyağı karışımı ile cilalanarak parlatılmaktadır (Erginsoy, 1978:42).

2.3.3.2.5. Delik İşi Tekniği (Opus Interrasile – Ajur)

Şekil 53. : Ajur Tekniği Örnekleri

<http://www.azza13.com/sayfa/http-www-azza13-com-ajur-teknigi-dp-21-html> (21.01.2018)

Bu teknikte maden tabakası üzerine çizilen desenin zemin kısımları kesilerek çıkartılır, bazen de zemin bırakılarak desenler kesilip çıkartılır. Bu kesilen kenarların pürüzleri giderilir. En eski kuyumculuk tekniklerinden biridir. Romalılar döneminden itibaren kullanılmaktadır. Bilezik yüzük gibi takılar ajur desenlerle süslenmiştir (Türe ve Savaşçın, 2000:40).

2.3.3.2.6. Granülasyon Tekniği (Taneleme – Güverse – Habbeleme)

Şekil 54. : Granülasyon Tekniği İle Yapılmış Altın Küpe

http://www.pictame.com/media/1712483890110411257_2049147005 (21.01.2018)

Bir motifin tümünün veya belirli bölümlerinin ya da çizgilerinin, madenlerden çeşitli büyüklük ve şekillerde hazırlanmış taneciklerin yan yana veya metal üzerine lehimlenmesiyle oluşturulan süsleme tekniğidir. Taneleme anlamına gelen granülasyon (granül) tekniğinin Osmanlı'lardan kalma, Türkçe tanımlaması "güherse" olup sözcük günümüzde de kullanılmaktadır (Bingöl, 1999:26).

2.3.3.2.7. Metallerin Üzerine Renkli Taşla Süsleme (Taş Kakma)

Şekil 55. : Taş Kakma Yüzük

<http://www.evadorney.com/blog/handmade-sapphire-engagement-ring> (21.01.2018)

Görüntüsü mine işine yakındır. Taş kakmada yuvaların içine kesilmiş renkli taşlar yerleştirilir, minede ise cam tozu (Meriçboyu, 2001:37). Renkli taşlar

yapıştırıcı ile hazırlanmış olan yuvalara yapıştırılır. Başka bir yöntemde ise ısı yardımıyla camın metal zemine kaynaştırılması sağlanır.

2.3.3.2.8. Emay Tekniği (Mine)

Şekil 56. : Emay Tekniği İle Yapılmış Küpe

<https://www.etsy.com/listing/591737553/silver-cloisonne-earrings-with-baltic?ref=related-2>

(21.01.2018)

Mine, toz cam ve metal oksit karışımından yapılır. Mine için kullanılan toz cam, içinde %50 oranında çakmak taşı veya kum, %35 oranında kırmızı kurşun ve %15 oranında soda veya potas bulunan yumuşak bir cam bileşimidir. Bu karışım su ile karıştırılıp macun kıvamına gelince, yuvalara doldurulur ve fırınlanır (Erginsoy, 1978:44). Isı ile eriyen karışım, madene yapışarak parlak ve renkli mine dolgusunu oluşturur (Eruz, 1993:33). Keltler ve Roma döneminde kullanılan bu teknik, Bizans döneminde doruk noktasına ulaşmıştır (Bingöl, 1999:27).

2.3.3.2.9. Zincir Örme Teknikleri

Zincir adı verilen halka ve farklı şekillerde kesilmiş tellerin birbirine geçirilmesiyle yapılan süs şeritleri, tek başına kullanılacağı gibi üzerine sarkaç ya da madalyon asılarak ya da alternatif dizilmiş inci, boncuk ve aralarda kullanılan süsleme elemanlarıyla değişik tiplerde pek çok takı oluşturulmuştur.

Zincirin aslını oluşturan halkalar istenilen kalınlıkta bir telin, çubuğun üzerine sarılması, daha sonra bunların ince bir kesici aletle tek tek kesilmesiyle elde edilmiştir. İkinci yöntemde ise halkalar orta kısımlarında ince uçlu bir kerpeten

yardımıyla sıkılarak ikiye katlanır. Oluşan basık halkalar birbirinin içinden geçirilir. Üçüncü zincir örme tekniğinde ise orta kısımlarına hafifçe basılarak oval hale getirilmiş çok sayıdaki halkalar iç içe geçirilerek örülür (Köroğlu, 2004:13).

2.3.3.2.10. Filigre Tekniği (Telkari)

Şekil 57. : Telkari Yaka İğneleri

http://www.unutulmussanatlar.com/2012/10/telkari-sanat_36.html (21.01.2018)

Telkâri tekniğinin tarihi M.Ö. 3. binlere kadar dayanmaktadır. Altın ve gümüş tellerden yapılan desenleme ve bu tellerin lehim yardımıyla bir başka maden zeminine tutturulmasına telkâri (filigre) tekniği denir. Telkâri sanatı Anadolu'daki en eski sanatlardandır. Önemli merkezleri Trabzon, Gaziantep ve Diyarbakır'dır (Eruz, 1993:34). Zor bir teknik olmamasına rağmen birçok parçanın uyumlu bir kompozisyon oluşturacak şekilde bükülüp kıvrılması ve çok ince bir kaynakla birleştirilmesi sabır ve ustalık isteyen bir iştir. Telkâri işçiliğinde kuyumculukta çift adı verilen pensler çok kullanıldığından bu teknik Anadolu'nun bazı bölgelerinde çift işi olarak da bilinmektedir (Türe ve Savaşın, 2000:38).

III. BÖLÜM

3. GÜNÜMÜZDE GELENEKSEL SANATLARDA KULLANILAN ORGANİK MALZEMELERDEN YAPILAN TAKILAR

3.1.Günümüzde Geleneksel Sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerden Yapılan Takı Örnekleri

Şekil 58. : Venge Ağacı Şeffaf Kırmızı Çiçekli Yüzük

<https://www.zet.com/urun/venge-agaci-seffaf-kirmizi-cicekli-yuzuk-430282> (06.03.2017)

Örnek No:	1
Kullanılan Malzemeler:	Venge ağacı, şeffaf reçine, doğal kuru çiçek
Ürünün Türü:	Yüzük
Boyut:	R: 17,19 mm
Yapım Tekniği:	Ahşap oyma tekniği ve kalıba dökme tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Parmak
Tasarımcı:	Kani Ahşap
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi ahşap olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme ahşap kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 59. : Ahşap Reçine Küpe

https://www.etsy.com/listing/523839305/wood-resin-earrings-with-silver-findings?ref=shop_home_active_16 (28.04.2018)

Örnek No:	2
Kullanılan Malzemeler:	Ahşap, şeffaf reçine.
Ürünün Türü:	Küpe
Boyut:	Yükseklik 41 mm / Uzunluk 10 mm / Genişlik 7 mm
Yapım Tekniği:	Ahşap oyma tekniği ve kalıba dökme tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Kulak
Tasarımcı:	Rivka ENOLSKY (Forest Magic With Rivka)
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi ahşap olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme ahşap kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 60. : Ahşap Papyon

<https://www.etsy.com/listing/514921920/groom-bow-tie-groomsmen-wooden-bow-black?ref=related-2> (28.04.2018)

Örnek No:	3
Kullanılan Malzemeler:	Ahşap, deri.
Ürünün Türü:	Papyon
Boyut:	12cm x 6,5 cm
Yapım Tekniği:	Ahşap oyma tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Kathleen C. (Love Vanilla Dew)
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi ahşap ve deri olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme ahşap ve deri kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 61. : İkili Kız Kolye

<https://www.zet.com/urun/ikili-kiz-kolye-424573> (06.03.2017)

Örnek No:	4
Kullanılan Malzemeler:	Abanoz ve nar ağacı, deri kordon.
Ürünün Türü:	Kolye
Boyut:	13.5 x 5.5 cm 75cm'e kadar ayarlanabilir kordon.
Yapım Tekniği:	El yontması tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Şeref Ruhi AYDIN
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi ahşap ve deri olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme ahşap ve deri kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 62. : Radevic İsimli Ahşap Kolye

<https://olmadikdukkani.com/products/radevic-ahsap-kolye> (06.03.2017)

Örnek No:	5
Kullanılan Malzemeler:	Ahşap.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	13 x 12 cm, zincir uzunluğu: 40 cm.
Yapım Tekniği:	Ahşap lazer kesim tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Melodi ÖZ
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi ahşap olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme ahşap kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 63. : Şahmeran Göz İsimli Kolye
Özer Soydiç, 2018

Örnek No:	6
Kullanılan Malzemeler:	Ahşap.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	12 x 10 x 2 cm.
Yapım Tekniği:	Kıl testere kesim tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	-
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi ahşap olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme ahşap kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 64. : 16.10 İstanbul Sema Koleksiyonu Zultanit Yüzük

<https://olmadikdukkani.com/products/emanetler-yuzuk-semt-koleksiyonu-1> (06.03.2017)

Örnek No:	7
Kullanılan Malzemeler:	Zultanit, gümüş.
Ürünün Türü:	Yüzük.
Boyut:	17,19 mm.
Yapım Tekniği:	Döküm tekniği ve taş kakma tekniği ile yapılmıştır
Kullanım Alanı:	Parmak.
Tasarımcı:	İdil AKSOY ve İrem BOZA.
Açıklama:	<p>Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi taş olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme süs taşları kullanılarak yapılmıştır.</p> <p>Zulatanit Taşı Faydaları: Dikkati toplayacak ruhi dinginliği sağlamaktadır. Buda zihin açıklığını beraberinde getirmektedir. Stresli geçen günlerde beden gerginliğini almaktadır. Böylece ruhsal ve bedensel dengeyi sağlamaktadır. Nazara karşı etkili olduğu sanılmaktadır. Cesareti, güveni ve atılganlığı arttırmaktadır. Pozitif bir yaşam sürmek isteyen kişilere tavsiye edilen takılar arasında yer almaktadır. Çevreye karşı uyumlu davranışların sarf edilmesinde insana motivasyon sağlayan özelliğe sahiptir.</p>

Şekil 65. : Aragonit Kolye

<https://www.zet.com/urun/kristal-sivama-aragonit-kolye-464625> (06.03.2017)

Örnek No:	8
Kullanılan Malzemeler:	Doğal aragonit taşı, bronz zincir.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	50 cm.
Yapım Tekniği:	Kristal Sıvama tekniği ile yapılmıştır
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Ercüment Hidayet ERGİN
Açıklama:	<p>Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi taş olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme süs taşları kullanılarak yapılmıştır.</p> <p>Aragonit Taşı Faydaları: İnsan bedeninin topraklanmasına yardımcı olduğundan stres dönemlerinde faydalıdır. Öfke gibi keskin duyguların yatıştırılmasını sağlar. Duygusal ve fiziksel denge sağlanmasına yardımcı olur. Şifa gücünün fazla olduğuna, hastalıklardan koruduğuna inanılır. Genel şifa için kullanılabilir.</p>

Şekil 66. : Akuamarin Kolye

<https://www.instagram.com/p/BhsvY9DhFyM/?hl=tr&taken-by=femixstyle> (13.04.2018)

Örnek No:	9
Kullanılan Malzemeler:	Doğal akuamarin taşı.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	50 cm.
Yapım Tekniği:	Kristal sıvama tekniği ve el işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Nermin BAYRAMOĞLU
Açıklama:	<p>Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi taş olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme süs taşları kullanılarak yapılmıştır.</p> <p>Akuamarin Taşı Faydaları: Solunum yolları rahatsızlıklarına, boğaz ağrılarına, astım, bronşit ve tiroit bezi rahatsızlıklarına iyi gelir.</p>

Şekil 67. : Kadim İsimli Topuz Küpe

<https://www.mihaniki.com/urun/kadim-topuz-kupe/> (28.04.2018)

Örnek No:	10
Kullanılan Malzemeler:	Pirinç üzeri altın kaplama, siyah kum kuvars.
Ürünün Türü:	Küpe.
Boyut:	5 cm.
Yapım Tekniği:	El İşçiliği ile yapıştırılarak yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Kulak.
Tasarımcı:	Sema KENTEL
Açıklama:	<p>Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi taş olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme süs taşları kullanılarak yapılmıştır.</p> <p>Kuvars Taşı Faydaları: Sindirim ve dolaşım sistemine faydalıdır. Olumsuz enerjilerden korur, olumlu enerjilerin artmasına sebep olur. Elektronik aletlerden yayılan radyasyonun etkilerinin azaltılmasına yardımcı olur.</p>

Şekil 68. : Doğal Taş Kolye

<http://www.hunter-studios.com/M/galleries/gFS/past3.html#> (15.03.2017)

Örnek No:	11
Kullanılan Malzemeler:	Kuvars, Siyah Turmalin, siyah elmas, gümüş.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	28x34x4,5 cm.
Yapım Tekniği:	Oyma tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Marianne HUNTER
Açıklama:	<p>Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi taş olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme süs taşları kullanılarak yapılmıştır.</p> <p>Kuvars Taşı Faydaları: Sindirim ve dolaşım sistemine faydalıdır. Olumsuz enerjilerden korur, olumlu enerjilerin artmasına sebep olur. Elektronik aletlerden yayılan radyasyonun etkilerinin azaltılmasına yardımcı olur.</p> <p>Turmalin Taşı Faydaları: Nazara, tehlikelere karşı koruyucu olduğuna ve şans verdiğine inanılır. Dolaşım sistemi üzerinde olumlu etkileri vardır. Metabolizmayı hızlandırır. Hormonları düzenler. Stresi ve depresyonu azaltır. Özgüveni artırır. Canlılık ve neşe verir. Uykusuzluk çekenlere yardımcı olur.</p>

Şekil 69. : Doğal İnci Kolye

Özer Soydiç, 2018

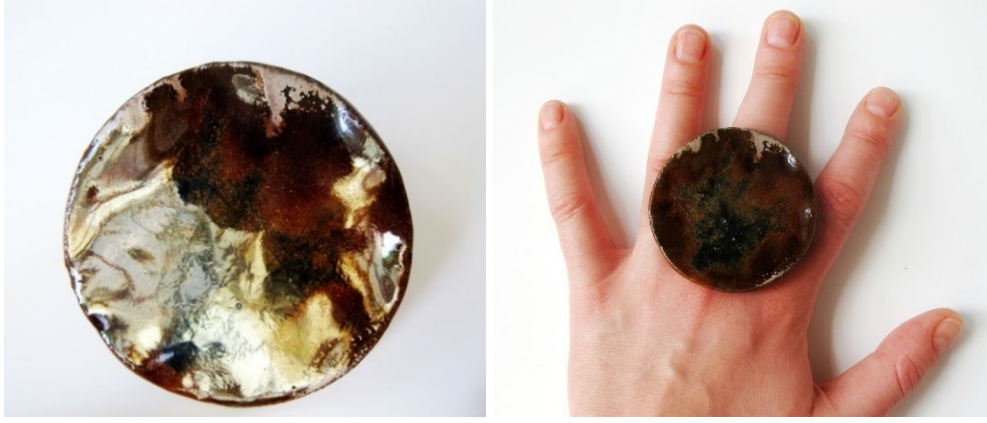
Örnek No:	12
Kullanılan Malzemeler:	İnci.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	45 cm.
Yapım Tekniği:	Orijinal inciler ipe dizilerek el işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	-
Açıklama:	<p>Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi taş olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme süs taşları kullanılarak yapılmıştır.</p> <p>İnci Taşının Faydaları: Kemik ağrılarında, kronik baş ağrılarında ve migrenin tedavisinde kullanılmaktadır. Olumsuz duyguları ortadan kaldıracı etkileri vardır.</p>

Şekil 70. : Gökteki Kale İsimli Kolye

<https://www.zet.com/urun/gokteki-kale-kolye-467752> (06.03.2017)

Örnek No:	13
Kullanılan Malzemeler:	Seramik, reçine.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	3x1,5 cm, kordon uzunluğu:
Yapım Tekniği:	Oyma tekniği ve kalıba dökme tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Boizm (Naz)
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi toprak olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme seramik kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 71. : Mystify İsimli Seramik Yüzük

<https://www.zet.com/urun/mystify--seramik-yuzuk-214168> (06.03.2017)

Örnek No:	14
Kullanılan Malzemeler:	Seramik kırmızı çamur.
Ürünün Türü:	Yüzük.
Boyut:	Seramik yüzey çap: 5.3cm, yüzük halkası çap: 1.7-2cm ayarlanabilir.
Yapım Tekniği:	Efektli sırlama tekniği ve cam füzyon tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Parmak.
Tasarımcı:	Takımtırak İşler
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi toprak olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme seramik kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 72. : Terracotta Boncuk Kolye

<http://beyulonlineshop.com/?p=4982> (09.03.2017)

Örnek No:	15
Kullanılan Malzemeler:	Terracotta (pişmiş toprak).
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	80 cm.
Yapım Tekniği:	Elde şekil verilerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Mali'nin Cenne kasabasından alınan kolyenin tasarımcısı belli değildir.
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi toprak olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme seramik kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 73. : Deri Kanat Kolye

<https://tr.pinterest.com/pin/394768723566681605/> (13.03.2017)

Örnek No:	16
Kullanılan Malzemeler:	Deri, akrilik boya, tel, boncuklar, zincir.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	40 cm.
Yapım Tekniği:	Kabartma tekniği ve boyama tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Brenda LYONS
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi deri olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme deri kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 74. : Deri Kolye

https://www.etsy.com/listing/261509588/wing-choker-hand-tooled-leather-necklace?ref=search_recently_viewed-14 (13.03.2017)

Örnek No:	17
Kullanılan Malzemeler:	Deri, akrilik boya.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	5 cm.
Yapım Tekniği:	Kabartma tekniği ve boyama tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Lindsay DILLEY
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi deri olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme deri kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 75. : Kelebek İsimli Deri Saç Tokası

<https://www.etsy.com/listing/504039913/tooled-leather-buckeye-butterfly-hair?ref=related-7>
(28.04.2018)

Örnek No:	18
Kullanılan Malzemeler:	Deri, akrilik boya, ahşap çubuk.
Ürünün Türü:	Saç tokası.
Boyut:	17 x 11 cm.
Yapım Tekniği:	Kabartma tekniği ve boyama tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Baş.
Tasarımcı:	Anna M. (Gems Plus Leather)
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi deri olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme deri kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 76. : Deri Bileklik

Özer Soydinç, 2018

Örnek No:	19
Kullanılan Malzemeler:	Deri, kaplan gözü taşı.
Ürünün Türü:	Bileklik
Boyut:	18 cm.
Yapım Tekniği:	El işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Bilek.
Tasarımcı:	-
Açıklama:	<p>Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi deri ve taş olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme deri ve süstaşı kullanılarak yapılmıştır.</p> <p>Kaplangözü Taşı Faydaları: Sinir sistemini iyileştirir. Migren ve kasılma krizleri ve bazı ruh hastalıklarını olumlu etkiler. Kararsız insanlara güven hissi sağlar. İçsel huzur verir. Yanıkların tedavisinde direk temasta etkilidir.</p>

Şekil 77. : Deniz Kabuğu Kolye

<http://beyulonlineshop.com/?p=4982> (09.03.2017)

Örnek No:	20
Kullanılan Malzemeler:	Deniz kabuğu.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	55 cm.
Yapım Tekniği:	Doğal deniz kabukları delinip daha sonra ipe dizilerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Senegal'den çıkan eski deniz kabukları kolyenin tasarımcısı belli değildir.
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi deri ve hayvan atıkları olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme deniz kabuğu kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 78. : Yılan Kemiği Kolye

<http://beyulonlineshop.com/?p=4982> (09.03.2017)

Örnek No:	21
Kullanılan Malzemeler:	Orijinal yılan kemiği.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	70 cm.
Yapım Tekniği:	Orijinal yılan kemiği temizlenip ipe geçirilerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Nijerya'da Yoruba topluluğunun yılan zehirlerinden korumak için tören ve danslarında taktıkları kolyenin tasarımcısı belli değildir.
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi deri ve hayvan atıkları olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme yılan kemiği kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 79. : Kurt Dişi Kolye

<https://tr.aliexpress.com/item/Real-Wolf-Tooth-Fangs-Canine-Pendant-Chain-Black-Glass-Beaded-Strand-Choker-Chunky-Statement-Bib-Necklace/32695131545.html> (09.03.2017)

Örnek No:	22
Kullanılan Malzemeler:	Doğal kurt dişi, boncuk.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	70 cm.
Yapım Tekniği:	Orijinal yılan kemiği temizlenip ipe geçirilerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Sorcer Keeper
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi deri ve hayvan atıkları olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme kurt dişi kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 80. : Kuğu Tüyü Altın Kolye

<http://www.modaport.com/2009/02/20/taki-modellerinde-2009-ilkbahar-modasi-aurelie-bidermann/>
(13.03.2017)

Örnek No:	23
Kullanılan Malzemeler:	Kuğu tüyü, altın.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	40 cm.
Yapım Tekniği:	Kuğu tüylerini altın suyuna batırarak yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Aur�lie BIDERMANN
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden ve hayvan atıkları olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik malzeme kuğu tüyü ve altın kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 81. : Gipür Gümüş Bileklik

<http://www.modaport.com/2009/02/20/taki-modellerinde-2009-ilkbahar-modasi-aurelie-bidermann/>
(13.03.2017)

Örnek No:	24
Kullanılan Malzemeler:	Gümüş, gipür.
Ürünün Türü:	Bileklik.
Boyut:	15x20 cm.
Yapım Tekniği:	Gipürü gümüş suyuna batırarak yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Bilek.
Tasarımcı:	Aurélie BIDERMANN
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik gümüş kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 82. : Bakır Özel Tasarım Kolye

<https://www.zet.com/urun/bakir-ozel-tasarim-kolye-360285> (13.03.2017)

Örnek No:	25
Kullanılan Malzemeler:	Bakır.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	40 cm.
Yapım Tekniği:	Kaynak yöntemi kullanılarak yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Hilal KOSAVALI
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik bakır kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 83. : Klasik Model Trabzon Hasır Takım

<https://www.clovesgold.com/3733-klasik-model-trabzon-hasir-takim.html#tabatab> (13.03.2017)

Örnek No:	26
Kullanılan Malzemeler:	22 ayar altın.
Ürünün Türü:	Kolye, bileklik, küpe.
Boyut:	Toplam ağırlık 149,50 gr.
Yapım Tekniği:	Hasır örücü ustalar tarafından elde örülerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Bilek, Boyun, Kulak.
Tasarımcı:	Cloves Gold
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik altın kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 84. : Trabzon El Örmesi Gümüş Kazaziye Kolye

<https://www.clovesgold.com/3040-trabzon-el-ormesi-gumus-kazaziye-kolye.html> (13.03.2017)

Örnek No:	27
Kullanılan Malzemeler:	Gümüş.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	Toplam ağırlık 25 gr.
Yapım Tekniği:	Elde örülerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Cloves Gold
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik gümüş kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 85. : Bakır Mevlana Kolye

Özer Soydinç, 2018

Örnek No:	28
Kullanılan Malzemeler:	Bakır.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	21x21 cm.
Yapım Tekniği:	Rölyef tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	-
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik bakır kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 86. : Nazar Boncuğu Cam Kolye

<http://camtakilar.blogspot.com.tr/> (09.03.2017)

Örnek No:	29
Kullanılan Malzemeler:	Murano cam.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	50 cm.
Yapım Tekniği:	Camların 1200 derecede eritilmesiyle yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	desire45
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik cam kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 87. : El Yapımı Cam Kolye

<https://www.zet.com/urun/el-yapimi-cam-kolye--peace-baris-kolye-219904> (09.03.2017)

Örnek No:	30
Kullanılan Malzemeler:	Cam, deri.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	40 cm.
Yapım Tekniği:	Cam boncuk karışık teknik ile desenlendirilmiş ve vernikle desen sabitlenerek yapılmıştır. Cam boncuğun etrafı deri ile detaylandırılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Şeref Ruhi AYDIN
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik cam kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 88. : "Damla" İsimli Yaşayan Küpe

<https://www.zet.com/urun/34damla34bir-zamanlar-yasamis-kupe-428684> (09.03.2017)

Örnek No:	31
Kullanılan Malzemeler:	Cam, karahindiba tüyleri ve tohumları.
Ürünün Türü:	Küpe.
Boyut:	1 cm.
Yapım Tekniği:	Cam içerisine karahindiba bitkisi yerleştirilerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Kulak.
Tasarımcı:	Kam Ağacı
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik cam kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 89. : Cam Kolye
Özer Soydiç, 2018

Örnek No:	32
Kullanılan Malzemeler:	Cam, süet deri.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	50 cm.
Yapım Tekniği:	Cam füzyon tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Gülten KURT
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden ve deri olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik cam ve deri kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 90. : Cam Kolye
Özer Soydiç, 2018

Örnek No:	33
Kullanılan Malzemeler:	Cam, metal boncuk, muline ip.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	40 cm.
Yapım Tekniği:	Cam füzyon tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Gülten KURT
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi maden olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik cam kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 91. : Keçe Bileklik

<http://hamuristik.com/> (09.03.2017)

Örnek No:	34
Kullanılan Malzemeler:	Keçe, süet deri.
Ürünün Türü:	Bileklik.
Boyut:	18 cm.
Yapım Tekniği:	Yün keçenin iğnelenmesi ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Bilek.
Tasarımcı:	Hamuristik.
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik keçe kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 92. : İpek Küpe

<http://natureofthethings.com/product/detail/tassel-queen-earrings-gold> (09.03.2017)

Örnek No:	35
Kullanılan Malzemeler:	İpek iplik.
Ürünün Türü:	Küpe.
Boyut:	12 cm.
Yapım Tekniği:	Bitkilerle boyanmış ipek iplik ve el işçiliği ile gümüş konilerle sabitlenerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Kulak.
Tasarımcı:	Ezgi DİKDERE.
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik ipek kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 93. : Yapraklı Keçe Kolye

<https://www.zet.com/urun/grinin-elli-tonu-yaprakli-kece-kolye-74374> (10.03.2017)

Örnek No:	36
Kullanılan Malzemeler:	Keçe.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	35 cm.
Yapım Tekniği:	El işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Sibel BAYRAKTAR
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik keçe kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 94. : Eşi Kaftan Kolye

Özer Soydinç, 2018

Örnek No:	37
Kullanılan Malzemeler:	Yün ip, deniz kabuğu, doğal taş.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	35 cm.
Yapım Tekniği:	Kilim dokuma tekniği kullanılarak el işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	-
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik yün kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca yardımcı malzeme olarak doğal taş ve deniz kabuğu kullanılmıştır.

Şekil 95. : Elişi Kolye
Özer Soydinç, 2018

Örnek No:	38
Kullanılan Malzemeler:	İpek ip.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	35 cm.
Yapım Tekniği:	Tığ oya işi tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	-
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik ipek kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 96. : İğne Oyası Saç Tokası

<https://www.etsy.com/listing/285556493> (26.04.2018)

Örnek No:	39
Kullanılan Malzemeler:	İpek ip.
Ürünün Türü:	Saç tokası.
Boyut:	6x4 cm.
Yapım Tekniği:	İğne oyası tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Baş.
Tasarımcı:	Elechet.
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik ipek kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 97. : Dokuma Kolye

<https://tr.pinterest.com/pin/545217098630344090/> (10.03.2017)

Örnek No:	40
Kullanılan Malzemeler:	Mumlu keten ip, muline ip, doğal boncuk, ahşap boncuk.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	20x30 cm.
Yapım Tekniği:	İğneli dokuma tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Naile Rengin OYMAN
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik keten kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 98. : Dokuma Kolye

https://www.etsy.com/listing/507799968/polyxrwmo-kilimaki-woven-jewelry?ref=search_recently_viewed-21 (13.03.2017)

Örnek No:	41
Kullanılan Malzemeler:	Pamuk ip, cam boncuk.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	45x25 cm.
Yapım Tekniği:	İğneli dokuma tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Aikaterini KOUTROUBI
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik pamuk kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 99. : Kumaş Üzeri Boyama Kolye

<http://theitsybitsyspill.blogspot.com.tr/2010/06/beautiful-fabric-pendants.html> (13.03.2017)

Örnek No:	42
Kullanılan Malzemeler:	Keten tuval kâğıdı, pamuk kumaş.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	5x7x48 cm.
Yapım Tekniği:	Keten tuval kâğıt üzerine boyama tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	The Itsy Bitsy Spill
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik keten kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 100. : Kutnu Bileklik

<https://olmadikdukkani.com/products/bileklik-kutnu-3> (09.03.2017)

Örnek No:	43
Kullanılan Malzemeler:	Kutnu (pamuk) kumaş.
Ürünün Türü:	Bileklik.
Boyut:	18 cm.
Yapım Tekniği:	Pamuk halat üzerin kutnu kumaş sarılarak yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Bilek.
Tasarımcı:	Ezgi DİKDERE
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik pamuk kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 101. : Keten Kolye

https://www.etsy.com/listing/293744491/chunky-bib-necklace-linen-necklace-boho?ref=unav_listing-other (13.03.2017)

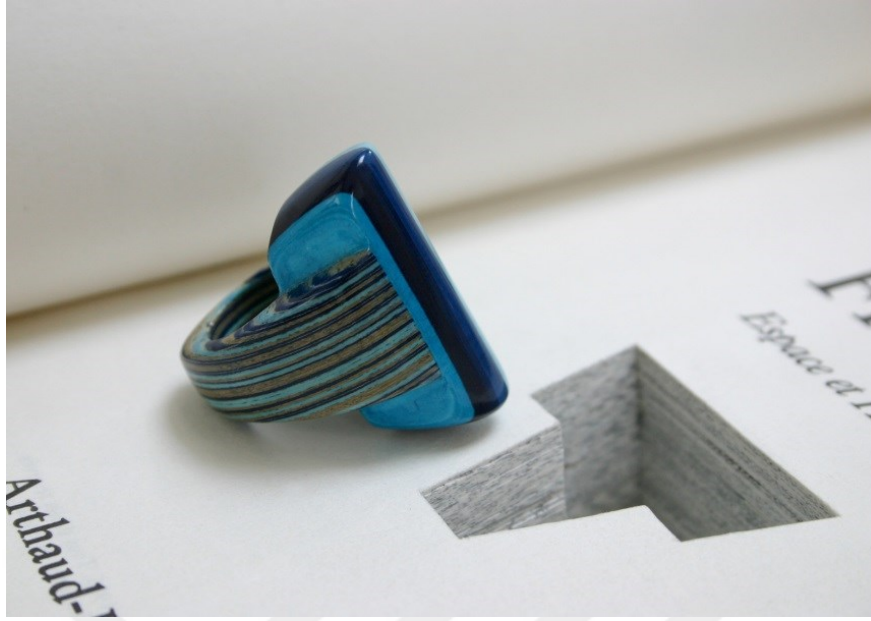
Örnek No:	44
Kullanılan Malzemeler:	Keten ip, metal boncuk.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	56 cm.
Yapım Tekniği:	El işçiliği örgü tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Anita
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik keten kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 102. : Kumaş Kolye

© <https://www.livemaster.ru/topic/1594345-ukrasheniya-iz-shvejnoj-furnitury-beskonechno-mnogoobrazie-interesnyh-idej> (09.03.2017)

Örnek No:	45
Kullanılan Malzemeler:	Parça pamuk kumaş.
Ürünün Türü:	Kolye.
Boyut:	50 cm.
Yapım Tekniği:	El işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Angela Chenina
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik pamuk kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 103. : 'L'identité de la France' – Available Kitabından Yüzük
http://littlefly.co.uk/littlefly_wordpress/ (19.10.2016)

Örnek No:	46
Kullanılan Malzemeler:	Kitap.
Ürünün Türü:	Yüzük.
Boyut:	17,19 mm.
Yapım Tekniği:	Kitap sayfalarından kesilip el işçiliği oymacılık tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Parmak.
Tasarımcı:	Jeremy MAY
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik bitkisel maddelerden yapılmış kâğıt kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 104. : Poems By The Way Kitabından Küpe

http://littlefly.co.uk/littlefly_wordpress/ (19.10.2016)

Örnek No:	47
Kullanılan Malzemeler:	Kitap.
Ürünün Türü:	Küpe.
Boyut:	6 cm.
Yapım Tekniği:	Kitap sayfalarından kesilip el işçiliği oymacılık tekniği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Kulak.
Tasarımcı:	Jeremy MAY
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik bitkisel maddelerden yapılmış kâğıt kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 105. : Kağıt Hamurundan Kolye

<https://www.instagram.com/p/Bi31WweFkpC/?taken-by=jesuisoriginale> (26.04.2018)

Örnek No:	48
Kullanılan Malzemeler:	Çeşitli kağıtları.
Ürünün Türü:	Kolye
Boyut:	6 cm.
Yapım Tekniği:	Hamur haline getirilmiş kağıtlara el işçiliği ile şekil verilerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Je Suis Originale
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik bitkisel maddelerden yapılmış kâğıt kullanılarak yapılmıştır.

3.2.Günümüzde Geleneksel Sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerden Yapılan Takı Uygulamaları

Şekil 106. : Halhal
(Özer Soydınç, 2016)

Örnek No:	49
Kullanılan Malzemeler:	Deniz kabukları.
Ürünün Türü:	Halhal.
Boyut:	25 cm.
Yapım Tekniği:	El işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Ayak bileği.
Tasarımcı:	Özlem ÖZER SOYDİNÇ
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal atıklar olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik deniz kabuğu kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 107. : Kiraz Dalı Kolye
(Özer Soydınç, 2018)

Örnek No:	50
Kullanılan Malzemeler:	Kiraz dalı, deri, keten ip.
Ürünün Türü:	Kolye
Boyut:	45 cm.
Yapım Tekniği:	El işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Özlem ÖZER SOYDİNÇ
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi ağaç olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik ağaç dalı kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 108. : Hematit Kolye

(Özer Soydınç, 2018)

Örnek No:	51
Kullanılan Malzemeler:	Doğal taş.
Ürünün Türü:	Kolye
Boyut:	45 cm.
Yapım Tekniği:	Yontma işlemi ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Özlem ÖZER SOYDİNÇ
Açıklama:	<p>Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi taş olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik hematit taş kullanılarak yapılmıştır.</p> <p>Hematit Taşının Faydaları: Stresi azaltır. Kan dolaşımını düzenler. Hafızayı kuvvetlendirir. Eklem romatizmalarına karşı etkilidir.</p>

Şekil 109. : Deniz Kabuğu Yüzük

(Özer Soydınç, 2016)

Örnek No:	52
Kullanılan Malzemeler:	Deniz kabuğu.
Ürünün Türü:	Yüzük.
Boyut:	2.5 x 2 cm
Yapım Tekniği:	Oyma işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Parmak.
Tasarımcı:	Özlem ÖZER SOYDİNÇ
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal atıklar olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik deniz kabuğu kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 110. : Mizah Dergi Kolye

(Özer Soydınç, 2016)

Örnek No:	53
Kullanılan Malzemeler:	Dergi kağıtları.
Ürünün Türü:	Kolye
Boyut:	45 cm.
Yapım Tekniği:	Dergi sayfalarının kesilip el işçiliği ile yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Özlem ÖZER SOYDİNÇ
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik bitkisel maddelerden yapılmış kâğıt kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 111. : El Yapımı Kâğıt Kolye
(Özer Soydınç, 2018)

Örnek No:	54
Kullanılan Malzemeler:	Pamuklu kumaştan yapılmış kâğıt, kumaş.
Ürünün Türü:	Kolye
Boyut:	45 cm.
Yapım Tekniği:	Pamuklu kumaştan el yapımı kağıtlar kesilip el işçiliği ile şekil verilerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Özlem ÖZER SOYDİNÇ
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik bitkisel maddelerden yapılmış kâğıt kullanılarak yapılmıştır.

Şekil 112. : El Yapımı Kâğıt Ebru Kolye
(Özer Soydınç, 2014)

Örnek No:	55
Kullanılan Malzemeler:	Pamuklu kumaştan yapılmış kâğıt.
Ürünün Türü:	Kolye
Boyut:	45 cm.
Yapım Tekniği:	Pamuklu kumaştan el yapımı kâğıt üzerine ebru çalışması yapıldıktan sonra kesilip el işçiliği ile şekil verilerek yapılmıştır.
Kullanım Alanı:	Boyun.
Tasarımcı:	Özlem ÖZER SOYDİNÇ
Açıklama:	Tasarımda ana malzeme olarak, hammaddesi hayvansal ve bitkisel lifler olan geleneksel sanatlarda kullanılan doğal organik bitkisel maddelerden yapılmış kâğıt kullanılarak yapılmıştır.

SONUÇ

Bu araştırmada geleneksel sanatlarda kullanılan organik malzemeler ele alınarak bunlardan yapılan 47 adet takı incelenmiştir. Geleneksel sanatlarda kullanılan organik malzemelerden yapılan takılar adlı bu araştırma üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde geleneksel sanatların tanımı, tarihçesi, sınıflandırılması ve kullanılan organik malzemeler yer almaktadır.

Geleneksel sanatlar deyince önümüze en çok el sanatları çıkmaktadır. Geleneksel el sanatları bir milletin kültürel kimliğini simgeleyen ve tanıtan en önemli unsurdur. Toplumun gelenek ve göreneklerini gelecek kuşaklara aktarmada el sanatları önemli bir yere sahiptir.

İnsanlık tarihi kadar eski olan el sanatlarının anlaşılır bir biçimde sınıflandırılması için üretim teknikleri, ürün türleri, kullanılan malzemeler ve kullanım alanları gibi birçok konu ele alınabilir. Ancak bu konular çok fazla alt dallara ayrılacağından karışıklığa yol açabilir. Bu karışıklığı giderebilmek için ortak bir nokta bulunup buna göre sınıflandırma yapılması gerekir. Bu sınıflandırma yapım teknikleri veya yapımında kullanılan hammaddeye göre yapılabilir.

Araştırmalar sonucu olarak tarih boyunca gelişerek geçmişten günümüze kadar gelen geleneksel sanatların yapımında hammadde olarak öncelikle organik malzemeler kullanılmakta olduğu görülmektedir. Bu organik malzemeleri doğal ve yapay organik malzemeler olarak ayırabiliriz.

İkinci bölümde takının tanımı ve tarihçesine yer verilmiş, takılar kullanım alanları, yapımında kullanılan malzemeler ve tekniklere göre sınıflandırılarak açıklanmıştır.

Takının geçmişi insanlık tarihi kadar eskidir. Takı sanatının M.Ö. 3000 – 4000 yılları arasında Mezopotamya’da doğduğu kabul edilir. Mısır ve Hindistan’dan Asya’ya, Afrika ve İslam ülkelerine ve Avrupa’ya yayılmıştır. Toplumların bir takının özelliklerini yansıtan, geçmişten günümüze kadar birçok amaca hizmet etmiş olan takı; bazen maddi varlık göstergesi, bazen sahibini kötülüklerden koruyan bir tılsım, bazen sosyal statüyü belli etme aracı ve bazen ise elbisemizi süsleyen bir araç

olarak üretildiği saptanmıştır. İlk insanlar çevrelerinde bulduğu taş, kemik, diş gibi malzemeleri kullanarak ilk takıları el işçiliği ile oluşturduğu daha sonra gelişen teknoloji ile kullanılan malzeme çeşitliliğinin arttığı ve yapım tekniklerinin geliştiği görülmüştür.

Günümüz takı tasarımlarında organik malzemeler önemli bir yere sahiptir. Yüzyıllar boyunca toplumların kültürel yansıması olan geleneksel sanatlarda ve takı yapımında nadir ve güzel olarak kabul edilen organik malzemeler ahşap, değerli ve yarı değerli taşlar, seramik, hayvan atıkları, metal, cam, hayvansal lifler, bitkisel lifler ve el yapımı kâğıt malzemelerin kullanıldığı görülmektedir.

Üçüncü bölümde ise organik malzemelerden yapılmış 55 adet takı incelenmiştir. 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 50 nolu örneklerde doğal organik malzeme olan ahşap kullanılmıştır. 1 nolu örnekte tropik iklimde yetişen venge ağacı ile reçine ve doğal kuru çiçekler birlikte tasarlanarak ahşap oyma tekniği ile bir yüzük haline getirilmiştir. 2 nolu örnekte ahşap ve reçine bir arada kullanılmıştır. 3 ve 4 nolu örneklerde ahşap deri malzeme ile kombinlenerek tasarlanmış ahşap oyma tekniği kullanılarak el işçiliği ile yapılmıştır. 5 nolu örnekte ise ahşap tek başına lazer kesim tekniği, 6 nolu örnekte kıl testere kesim tekniği kullanılarak yapılmıştır. 50 nolu örnekte kiraz dalı el işçiliği ile deri ve keten ip kullanılarak tasarlanmıştır. 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 51 nolu örneklerde kullanılan ana malzeme doğal organik malzeme olan değerli ve yarı değerli taşlardır. Bu örneklerde insan üzerinde psikolojik ve fizyolojik etkisi olan doğal taşlar metal malzeme ile birlikte kullanılarak farklı tekniklerle yapılmıştır. 13, 14, 15 nolu örneklerde doğal malzeme olan toprak kullanılmıştır. 13 ve 14 nolu örneklerde bir toprak çeşidi olan kil su ile karıştırılarak elde edilen seramik hamurları farklı tekniklerle şekil verilerek yapılmıştır. 15 nolu örnek kırmızı pişirilmiş toprak olan terracotta dan el işçiliği ile yapılmıştır. 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 49, 52 nolu örneklerde doğal organik malzeme olan hayvan atıkları (kemik, boynuz, deri, diş, deniz hayvanları vb.) kullanılmıştır. 16 ve 17 nolu örneklerde deri kabartma tekniği ile şekillendirildikten sonra akrilik boya ile boyanarak bir tasarı yapılmıştır. 18 nolu örnek ise yine aynı şekilde tasarlanmış ve ek olarak diğer bir doğal malzeme olan ahşap çubuk ile birleştirilerek toka yapılmıştır. 19 nolu örnekte deri malzeme doğal taş ile birlikte kullanılmıştır. 20 nolu örnekte deniz kabukları delinip bir araya getirilerek tasarlanmış, el işçiliği ile yapılmıştır. 21 nolu örnekte

orijinal yılan kemiği korunma aracı olarak kolye şeklinde tasarlanmıştır. 22 nolu örnekte doğal kurt dişleri polyester boncuk ile bir arada kullanılarak yapılmıştır. 49 nolu örnekte deniz kabukları el işçiliği ile bir araya getirilmiş, 52 nolu örnekte ise deniz kabuğu oyma tekniği ile yapılmıştır. 23, 24, 25, 26, 27, 28 nolu örnekler doğal malzeme olan metallere yapılmıştır. 23 nolu örnekte tasarımcı Biderman gerçek kuğu tüylerini sıvı haldeki altın suyuna batırarak yapmıştır. Biderman 24 nolu örnekte de yine aynı tekniği kullanarak bu sefer gümüş suyuna pamuk ip ile örülmüş güpürü batırarak yapmıştır. 25 nolu örnekte bakır malzeme kaynak yöntemi ile kolye şekline getirilmiştir. 26 nolu örnekte altın malzeme hasır örücü ustaları tarafından elde edilerek, 27 nolu örnekte gümüş malzeme elde edilerek yapılmıştır. 28 nolu örnekte ise bakır malzeme rölyef tekniği ile yapılmıştır. 29, 30, 31, 32, 33 nolu örneklerde yapay bir organik malzeme olan cam kullanılmıştır. 29 nolu örnekte murano cam eritilerek şekil verilmiştir. 30 nolu örnekte cam doğal bir organik olan deri malzeme ile kombinlenerek cam işleme tekniği ile yapılmıştır. 31 nolu örnekte ise doğada bulunan karahindiba tüyleri ve tohumları bir arada cam içerisine konularak tasarlanıp küpe haline getirilmiştir. 32 ve 33 nolu örneklerde cam füzyon tekniği ile yapılmıştır. 34, 35, 36, 37, 38, 39 nolu örneklerde yapay organik malzeme olan hayvansal lifler kullanılmıştır. 34 ve 36 nolu örneklerdeki takılar hayvanların yünlerinden elde edilen keçe ile yapılmıştır. 35, 38, ve 39 nolu örneklerde ipek ip ve 37 nolu örnekte de yün ip kullanılmıştır. 40, 41, 42, 43, 44, 45 nolu örneklerde yapay organik malzeme olan bitkisel lifler kullanılmıştır. 40 nolu örnekte bitkisel liflerden elde edilen mumlu keten ip ve muline pamuk ip ile birlikte doğal ve ahşap boncuklar kullanılarak tasarlanan takı iğneli dokuma tekniği ile yapılmıştır. 41 nolu örnekte pamuk ip cam boncukla 44 nolu örnekte ise keten ip metal boncuklarla birlikte kullanılarak yapılmış takılardır. 42 nolu örnekte bitkisel liflerden elde edilen keten taval kâğıdı ve pamuk kumaş, 45 nolu örnekte parça pamuk kumaşlardan yapılmış takılardır. 43 nolu örnek ise pamuk ve ipek ipten dokunmuş kutnu kumaşından yapılmıştır. 46, 47, 48, 53, 54, 55 nolu örnekler yapay organik malzeme olan kâğıtlardan yapılmış takılardır. 46 ve 47 nolu örnekte tasarımcı Jeremy May kitap sayfalarından oyarak takılar yapmıştır. 48 nolu örnekte çeşitli kâğıtlar hamur haline getirildikten sonra elde şekil verilerek takı haline getirilmiştir. 53 nolu örnekte kullanılmış kâğıtlardan takı yapılmıştır. 54 nolu örnekte pamuklu kumaşlardan yapılan kâğıtlar kullanılarak

tasarım yapılmıştır. 55 nolu örnekte ise pamuklu kumaşlardan yapılan kâğıt malzeme üzerine geleneksel sanatlarımızdan olan ebru sanatı uygulandıktan sonra el işçiliği ile takı yapılmıştır.

Araştırmada yer verilen örneklerin 32 adeti doğal organik malzeme, 23 adeti ise yapay organik malzeme kullanılarak yapılmıştır. Sonuç olarak incelemiş olduğum 55 adet örnekte el işçiliğinin ön planda olduğu görülmektedir. Tasarımlarda daha çok doğal malzemenin saflığı ve özel oluşu dikkate alınarak, doğal malzemeyi ön plana çıkaracak sade tasarımlar yapılmıştır.

Toplumlar, zaman zaman endüstrileşmenin getirdiği tek düzeliğe tepki göstermişlerdir. Bu tepkiler sonucu tasarımcılar ürünleri tasarlamada geriye dönüş yaşamış ve doğal malzemeler kullanarak takılar üretmeye başlamışlardır. Günümüzde beğenilerin farklılaşması, geleneksel el sanatlarına yönelme ve organik malzemelere karşı ilginin artması ile farklı teknik, farklı yorumlar ile değerlendirme olanaklarının gelişmesi, takı tasarımına yeni bir boyut getirmiştir. Daha önce farklı dallarda kullanılmış organik malzemeler artık takı tasarımında da yerini almıştır.

Takı tasarımında kullanılan organik malzeme kimyasal bir madde içermediğinden insan sağlığı içinde önemlidir. Organik malzemelerden yapılan takıların insanlar üzerinde fizyolojik ve psikolojik olarak olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Geçmişten günümüze kadar doğanın her alanında bulunan organik malzemelerin saflığı ve verilen örneklerdeki gibi hiçbir parçanın birbirinin aynısı olmaması kişiye kendini özel hissettirmektedir. Doğal yaşamdan uzaklaşan dünyamızda insan sağlığı da düşünülerek organik malzemeye daha çok önem verilmelidir.

ORGANİK MALZEMELER YAPIM TEKNİKLERİ	AHŞAP	DEĞERLİ VE YARI DEĞERLİ TAŞLAR	TOPRAK	HAYVAN ATIKLARI	METAL	CAM	HAYVANSAL LİFLER	BİTKİSEL LİFLER	EL YAPIMI KAĞITLAR	TOPLAM
	OYMA TEKNİKLERİ	4	2	1	1					2
CAM FÜZYON TEKNİĞİ			1			5				6
KAPLAMA TEKNİĞİ					2					2
KAYNAK TEKNİĞİ					1					1
ÖRGÜ TEKNİĞİ					2		2			4
KESİM TEKNİĞİ	2									2
EL İŞÇİLİĞİ	1	2	1	5			4	6	4	23
KABARTMA TEKNİĞİ				3	1					4
DÖKÜM TEKNİĞİ		1	1							2
SIVAMA TEKNİĞİ		3								3
TOPLAM	7	8	4	9	6	5	6	6	6	

Çizelge 2. : Geleneksel sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerin Yapım Tekniklerine Göre Değerlendirilmesi

(Özer Soydiç, 2018)

ORGANİK MALZEMELER KULLANIM ALANLARI	AHŞAP	DEĞERLİ VE YARI DEĞERLİ TAŞLAR	TOPRAK	HAYVAN ATIKLARI	METAL	CAM	HAYVANSAL LİFLER	BİTKİSEL LİFLER	EL YAPIMI KAĞITLAR	TOPLAM
	BOYUN	4	5	2	5	4	4	3	5	4
BİLEK				1	1		1	1		4
AYAK BİLEĞİ				1						1
BAŞ				1			1			2
KULAK	1	1				1	1		1	5
PARMAK	1	1	1	1					1	5
SET					1					1
TOPLAM	6	7	3	9	6	5	6	6	6	

Çizelge 3. : Geleneksel sanatlarda Kullanılan Organik Malzemelerin Kullanım Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

(Özer Soydiç, 2018)

KAYNAKÇA

Kitap

- ANONİM, (2004). **Yaşayan Anadolu Takıları**, Atasay Kuyumculuk, İstanbul.
- ARAS, N. (1996). **Modern Kuyumculuk**, Fatih Ofset, İstanbul.
- ARLI, M. (1990). **Köy El Sanatları**, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Ankara
- AYTER, A. (1996). **Kuyumculuk Meslek Bilgisi ve Mücevherat Sanatı**, Arset Matbaacılık San. Tic. A.Ş., İstanbul.
- BARUTÇUGİL, H. (2011). **'Kâğıt ve Geleneksel Sanatlar', Şehir ve Kültür İstanbul**, A. E. BİLGİLİ, (drl.), Profil Kitap, İstanbul.
- BAŞER, İ. (1992). **Elyaf Bilgisi**, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- BİLGİN, M. (hızl.), (2006). **Takı Sektör Profili**, İstanbul Ticaret Odası Dış Ticaret Şubesi Uygulama Servisi, İstanbul.
- BİNGÖL, F.R.I. (1999). **Anadolu Medeniyetler Müzesi Antik Takılar**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- BOZCAN, Z. (2000). **Kuyumculukta Kullanılan Kıymetli ve Yarı Kıymetli Bazı Süs Taşlarının Özellikleri ve Örnekleri**, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- DALLI, R. (1987). **Kültürel Kimliğimiz**, Özel Yayınları, İstanbul.
- ERGİNSOY, Ü. (1978). **Anadolu Selçuklu Maden Sanatı**, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.
- ERGİNSOY, Ü. (1978). **İslam Maden Sanatının Gelişmesi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- ERGÜR, A. (2004). **Tekstil Terimleri Sözlüğü**, 1. Baskı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
- ERUZ, F. (1993). **Konuşan Maden**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- ETHEM, M.Y. (2006). **A'dan Z'ye Kıymetli ve Yarı Kıymetli Taşlar**, 2. Baskı, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Yayınları, Ankara.
- GLASSIE, H. (1993). **Günümüzde Geleneksel Türk Sanatı**, Yasemin A. ve S. Oğuzertem (çev.), Pan Yayıncılık ve Indiana Üniversitesi (orijinal baskı tarihi 1991), İstanbul.
- HARDEN, D.B. (1987). **Glass of the Caesars**, The British Museum, London.

- İSTANBULLU, A. (hızl.), (2017). **Kâğıt Tarihi ve El Yapımı Kâğıt**, Kağıthane Belediyesi Kültür Müdürlüğü, İstanbul.
- Kağıthane El Yapımı Kağıt Atölyesi, (2017). **El Yapımı Kağıt**, Kağıthane Belediyesi Yayınları, İstanbul.
- KAPLAN, K. (2004). **Türkiye 'de Kuyumculuk ve Altın**, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.
- KIRTUNÇ, E. (1990). **Anadolu Kuyumculuğu Ürünlerinden Kemer ve Tepelikler**, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.
- KÖROĞLU, G. (2004). **Anadolu Uygarlıklarında Takı**, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları, İstanbul.
- KUŞOĞLU, M. Z. (1998). **Tılsımdan Takıya**, Pimapen Kültürevi, Seçil Ofset Baskı, İstanbul.
- KÜÇÜKERMEN, Ö. (1985). **Cam Sanatı ve Geleneksel Türk Camcılığında Örnekler**, 1. Baskı, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.
- Kültür Bakanlığı, (1993). **Türk El Sanatları**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- MERİÇBOYU, Y. (2001). **Antikçağda Anadolu Takıları**, 1. Baskı, Akbank Yayınları, İstanbul.
- Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, (2014). **Yaşayan El Sanatlarımız**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- MURAT, S. (2003). **Sultanların Tutkusu**, Antik Dekor Mücevher Eki, Antik A.Ş. Yayınları, İstanbul.
- ÖZBAĞI, T. (2002). **Geleneksel Türk Takıları Türkiye**, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.
- ÖZTÜRK, İ. (1998). **Geleneksel Türk El Sanatlarına Giriş**, 1. Baskı, Ürün Yayınları, Ankara.
- PAYZIN, S. (1985). **Anadolu Takıları**. Antik Dergisi. İstanbul.
- READ, P. (1999). **Gemmology**, Heinemann, Elsevier Science Ltd.
- SARI, E. (2016). **Tılsım**, 1. Baskı, Net Medya Yayıncılık, Antalya.
- SÖZEN, M. (1998). **Geleneksel Türk El Sanatları**, Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık, İstanbul.
- SÖZER, N. (2007). **Taşların Gizli Gücü**, Sınır Ötesi Yayıncılık, İstanbul.
- TÜRE, A. (2002). **Anadolu'nun Antik Takıları II**, Goldaş Yayınları, İstanbul.

TÜRE, A. (2004). **Takılar ve Süs Taşlarında Sembollerin Dili**, Goldaş Kültür Yayınları, İstanbul.

TÜRE, A. (2005). **Dünya Kuyumculuk Tarihi 1 Takımın Öyküsü**, Goldaş Kültür Yayınları IV, İstanbul.

TÜRE, A. ve M.Y. SAVAŞCI. (2003). **Anadolu Antik Takıları**, Goldaş Kültür Yayınları, İstanbul.

YILMAZ, S. (2004). **Kuyumculuk Sanatı**, 2. Baskı, Mersin.

Makale

DAŞCI, P. (2016). **‘Alternatif Takılar ve Malzemeler’**, Yaratıcı Endüstriler Uluslararası Tasarım Sempozyumu, Afyon, s. 188-198.

DERE, Ö.F. (2017). **‘El Yapımı Kağıtlar’**, İSMEK El Sanatları Dergisi, s. 150-153.

DİRİM TIP GAZETESİ, (Nisan-Mayıs-Haziran 2009). **Geleneksel Sanatlarımız Metal İşçiliği**, s. XX.

DİRİM TIP GAZETESİ, (Ekim-Kasım-Aralık 2009). **Geleneksel Sanatlarımız Tahta ve Ağaç İşçiliği**, s. VIII.

DİRİM TIP GAZETESİ, (Ekim-Kasım-Aralık 2010). **Hammaddesi Toprak Olan Geleneksel Sanatlar Seramik ve Çini**, s. XI.

DİRİM TIP GAZETESİ, (Ocak-Şubat-Mart 2011). **Hammaddesi Deri Olan Geleneksel Sanatlarımız**, s. VIII.

El Sanatları, (2017). El Yapımı Kağıtlar, 23, 150-153.

HYDE, N. (1988). **‘Fabric of History Wool’**, National Geographic, Sayı: 173, s. 557

İREPOĞLU, G. (2000). **‘Bir İmparatorluğun Görkemi Osmanlı Mücevheri’** P Sanat Kültür Antika Dergisi, s. 17.

KAHVECİ, M. (1998). **‘21. Yüzyıla Girerken Geleneksel Türk El Sanatları’** Folkloristik, Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı, Ankara, s. 387-397.

KIRBIYIK, M. (2007). **‘Bazı XVI. Yüzyıl Divanlarında Kıymetli Taşlar’**, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Dergisi, Konya, Sayı: 18, s. 61-75.

KÖMÜRLÜ F. ve F.S. ÖZKAN, (2013). **‘Tarihten Günümüze Elmaslar’**, Madencilik Türkiye, 5, 34, s. 76-83.

TEMİZOCAK, Y. (1982). **‘Türk Kuyumculuğunun Dünü ve Bugünü’**, I. Ulusal Sanat Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Ankara.

YAVLAL, Ç. (2009). ‘Anadolu’da Takı Sanatı ve Kuyumculuk’, I. Uluslararası Katılımlı Mücevher-Takı Tasarımı ve Eğitimi Sempozyumu, Aydın, s. 62-67.

YAZAR, T. ve T. ASLAN, (2013). ‘Biçimlerin Temel İlkeleri Bağlamında Simge Olarak Geleneksel Türk Cam Sanatı ve Gelişimi’, The Journal of Academic Social Science Studies, 6, 3, s. 829-854.

Kişisel Görüşme

AKDOĞAN, U. –Doğal Taş Satış Temsilcisi- (2009). ‘Değerli ve Yarı Değerli Taşların Faydaları’ konulu görüşme, (24 Mayıs 2018).

TUĞRUL, A. –El Yapımı Kâğıt Ustası- (2012). ‘El Yapımı Kâğıt’ konulu görüşme, İstanbul, (8 Aralık 2017).

BAYRAMOĞLU, N. –Doğal Taş Tasarımcısı- (2014). ‘Değerli ve Yarı Değerli Taşlardan Takı Yapımı’ konulu görüşme, (13 Nisan 2018).

Ansiklopedi

DUVARCI, A. (1991). Takı ve Geleneksel Takılar, **Türk Aile Ansiklopedisi, c.3**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ankara.

KARPUZ, E. (1991). Takı, **Türk Aile Ansiklopedisi, c.3**, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ankara.

Tez

ARIKAN, H. (2009). **Kahramanmaraş Ahşap Oyma Sanatı**. Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi EBE.

DEMİRBAĞ, İ. (1996). **Türk Geleneksel Giyiminde Takı ve Aksesuarlar**, Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul, İstanbul Teknik Üniversitesi, SBE.

DEMİRTAŞ, P. (1996). **Takı Kültürü ve Tasarımı Üzerine Bir Araştırma**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi SBS.

GERDAN, Y. (2007). **Takı ve Takı Tasarımının Eğitimdeki Yeri ve Önemi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi EBE.

HACIOSMANOĞLU, B. (2008). **Sürelî Yayınlarda (Antik Dekor, Art Dekor, Kültür ve Sanat, P Sanat, Sanat Dünyamız, Tombak Dergileri) ‘Geleneksel Türk El Sanatları’ Konulu Makaleler**, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, Sakarya Üniversitesi SBE.

KÖKKILIÇ, Ö. (2010). **Anadolu Medeniyetlerinde Takının Kullanılması**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi GSE.

İnternet

Anadolu Türk Sanatı, (2011). <http://www.kulturelbellek.com/anadolu-turk-sanati/> (05 Nisan 2016).

El Sanatları Geleneği. (t.y.) <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/el-sanatlari-gelenegi-1> (16 Nisan 2017).

Erdoğan Bakla Archive, (t.y.) <https://tr.pinterest.com/ebakla/> (26 Nisan 2018)

Geçmişten Günümüze Takı Tarihi, (2017). <http://etnoethnic.com/tr/gecmisten-gunumuze-taki/> (21 Nisan 2017).

Geleneksel El Sanatları, (t.y.)<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,12750/geleneksel-el-sanatlari.html> (15 Temmuz 2017).

Geleneksel Yöresel El Sanatları, (2011). <http://www.kulturelbellek.com/geleneksel-yoresel-el-sanatlari/> (05 Nisan 2016).

Halk Sanatları ve Zanaatları, (2011). <http://www.kulturelbellek.com/halk-sanatlari-ve-zanaatlari/> (05 Nisan 2016).

Hammaddesi Bitkisel Lif Olan Geleneksel Sanatlar. (t.y.) <http://www.gorselsanatlar.org/archive.php?topic=12242.0> (24 Haziran 2017)

Hammaddesi Hayvansal Lif Olan Geleneksel Sanatlar, (2008). <http://www.gorselsanatlar.org/geleneksel-el-sanatlari/hammaddesi-hayvansal-lif-olan-geleneksel-sanatlar/?nowap> (24 Haziran 2017)

Kâğıdın İcadı, (2016). <http://www.nkfu.com/kagidin-icadi-kisaca/> (15 Temmuz 2017).

Kaybolmaya Yüz Tutmuş Meslekler, (2018). <http://e-belge.gtb.gov.tr/> (26 Haziran 2018).

Takı Hakkında, (t.y.) <http://www.georgevictoria.com/bilgiler.php?sayfa=Tak%FD> (21 Nisan 2017)

Taşlar, (t.y.) <http://www.otantiktas.com/taslar.html> (15 Temmuz 2017).